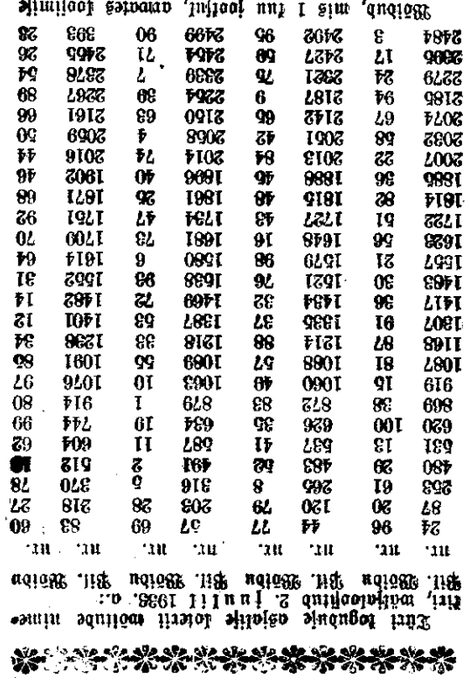

JÄRWA TEATAJA

Põllumeeste ja asunikkude häälekandja.

Ilmub kolm korda nädalas:
igal teiſipäewal, neljapäewal ja laupäewal.

Toimetus ja talitus: Paides, Turuplats nr. 13.
Kõnetraat 101 — Kõnetunnid kella 10—1 l.
Tarwitamata jäänud käſikirjad häwitatakſe ära, kui nelle tagaſiſaatmiſeks markiſid ei ole juure liſatud.

Üksiku numbri hind 5 senti.
Tellimiſe hind alandatud.

Wastutaw toimetaja Willem Wesſart.
Wäljaandja „Järwa Kirjastus Ühiſus".
Tellimiſe hind postiga:
1 aasta Kr. 6.— 3 kuud Kr. 1.70
½ aastat Kr. 3.20 1 kuu Kr. 0.60

Kuulutuste hind:
üks millimeeter ühel weerul: tekstis 8 snt., kuulutuste küljel 5 snt.

Nr. 80. Paides, laupäewal 15. juulil 1933. a. 8. aastakäik.

Wihm kustutas metsapõlemised.

Rabad ſuitſewad edaſi. — Wiljandimaal oli pikſeõnnetuſ.

Wiimaks pika ootamiſe järele ſai maa wihma. Juba keſknädala õhtupoole hakkas Lääne-Eestis ja Tallinna ümbruſes wäheſel määral ſadama. Ööſel laienes wihmapiirkond pea kogu Eestile, ja enamasti igalpool ſadas neljapäewa hommikul. Kuigi wihma kaugeltki küllaldaſelt ei tulnud, kastis ta ſiiski maa ära ja tegi pikaldaſele põuale lõpu.

Wihm kustutas ka metſapõlemiſed, mis wiimastel päewadel wäga laialdaſelt maad olid wõtnud. Neljapäewa hommikul wõis raudteelt mitmelpool aurawaid rabaſid näha. Need olid kohad, kus eelmiſel päewal tuli oli lõõmanud.

Põldudele ja niitudele oli ſee wihm ſuureks koſutuſeks. Mõnigi wili, nagu kartul jne., wõib weel toibuda. Suiwilja ſee wihm aga enam ei päästnud. Põud on ſelle wäga paljudes kohtades juba häwitanud. Loomatoiduga tekib tänawu igatahes wäga tõſine ſeiſukord, ja walitſus peab ajawiitmata korralduſi looma, et päästa karjad häwinemiſest.

Nagu metſadewalitſuſest kuuleme, pole riigi kahjud metſapõlemistest eriti ſuured. Tuli on tänawu möllanud riigi metſaaladel peamiſelt ſoodes ja rabades, kus kohatikaswaw mets pole just eriti wäärtuslik. Palju ſuuremat kahju on leegid ſünnitanud aga metſades, mis kuuluwad eraomanduſſe.

Londonis
algawad läbirääkimiſed peekonikontingendi üle.

Eesti põllumajanduslik ataſhee Londonis W. Raud on teatanud meie ametaſutistele, et umbes 10 päewa pärast algawad Londonis läbirääkimiſed uute peekonikontingentide määramiſeks. Praegune kontingent on antud kahe kuu peale — 23. juunist kuni 22. augustini. Sellest päewast edaſi tahab Inglise walitſus kontingendi kindlaks määrata juba käesolewa aasta lõpuni.

Juuli-augustikuu kontingent on Eesti jaoks koguſummas 8500 tſentnerit (umb. 8500 ſiga). Sügiskuudel peaks meie ſiſseweonorm Inglismaal ſuurenema, kuna on loota, et inglaſed arwestawad meie peekonitoodangu hooajaliſe tõuſuga. Peale ſelle on meil ſuwekuudest jäänud kaſutamata oſa kontingenti, mida arwatawasti ſaab kanda üle ſügis- ja talwekuudele, kui ſelleks on wajadus. Nii wõime loota, et meie peekonieksportile uute kontingentide määramiſega takistuſi ei tule.

Lähemail päewil peetakſe eksporttapamajade eſindajate wahel nõupidamine, et kindlaks määrata eestipoolſed ſeiſukohad läbirääkimisteks inglastega.

Waiwara külad pääſid hädaohust.
Metsi häwines Wiiwikonnas 9 ruutkilomeetrit.

Kolmapäewal ähwardas põlew mets Waiwara ümbruſes Hannike ja Kulla külaſid. Tuli, mis oli kord juba waibunud ja immitſes turbakihtides waikſelt, paiſus tuulega uuesti leegiks ja hakkas kiirelt lewima. Kutſuti wälja kaitſewäelaſed ja käſutati kohalikud elanikud kustutustöödele. Õhtuks ſaadi tule lewingule piir panna ja küladelt otſene hädaoht kõrwaldada.

Tulehädaohtu oli ſattunud ka Sirgola küla, kuhu Waiwarast ruttaſid tuletõrjujad kohale. Õhtul ſadas wäheſel mõõdul wihma, mis kergendas kustutustööd.

Eriti lähedale oli tulelõõm jõudnud Kulla külale, kus tuli leegitſes umbes 100 meetri kauguſel elamuist. Esialgu näis lootuſeta olewat küla päästa, kuid jõupingutuſega ſaadi ſuurest tulest ſiiski jagu.

Ööſeks jäi metſade juurde walwe, et tule paiſumist kohe alguſes lämmatada. Ööſel tuli tubli hoog wihma, mis juba mõjus ja kõrwaldas hädaohu. Neljapäewa hommikul enam ei tulnud teateid tuleõnnetuste kohta. Wõib arwata, et wihm oli laialdane ja tegi lõpu metſapõlemistele.

Wiiwikonna metſaſid on tuli ära häwitanud umbes 9 ruutkilomeetri laiuſelt. Metſad kuuluſid nii riigile kui ka eraiſikuile.

Waiwara wallas häwines metſa 45 ha ulatuſes, rohkelt on metſa ära põlenud ka Narwa wallas. Auwere-Joala wallas põleſid heinamaad. Tuli ſai ſeal alguſe Allikaſe talu heinamaalt. Hukkus ½ ha wõrra ka kuiwa loogu.

Kahju ſuuruſe ſelgitamine on praegu käimas.

Tudulinna wallas häwines 4 hektaari metſa, Koſe wallas langes tule ſaagiks umbes 36 hektaari ſuuruſelt metſa.

Neljapäewal immitſes tuli weel ſiin-ſeal rabakihtides, kuid ſuurt ohtu enam polnud.

Iiſaku metskonnas häwines 130 ha.

Teiſipäewal pääſeſid tuleleegid möllama Iiſaku metskonnas Ranna-Pungeri küla läheduſes. Kiirelt organiſeeritud kustutustöödega ſuudeti õhtuks tuli ſumbutada. Häwines umbes 130 hektaari riigimetſa.

Wõitlus tulega Eesti-Ingeris.

Nagu läinud numbris teataſime, puhkes teiſipäewal ſuurem metſatulekahju Eesti-Ingeris, Hannika küla all olewas metſas. Tuli möllas kogu järgnewa öö, jõudes haripunktile kolmapäewa lõunaks. Tugewa tuulega kandus põlewast metſast tihe ſädemetewihm külale, kus pea kõik hooned on õlgkatustega ja ſeega kergesti ſüttiwad.. Tulekahjule komandeeritud pooletuhandepäine rahwahulk ümberkaudſetest küladest, kaitſewägi ja tuletõrje wõitleſid agaralt, et hoida tuld eemale hoonetest.

Põlewa metſa ſerwal aſuw wennaste Mihkel ja Peeter Wahterite taluelamu wõttis juba tuld, kuid õnneks ſuudeti hoone päästa. Külaelanikke waldas määratu kabuhirm. Külas kanti kraami elamutest wälja ja laoti wankritele ſeks puhuks, et kui tuli haarab enda wõimuſesſe elamud, pääſeb kiiresti külast eemale. Hannika külas on elamud külg-küljes kinni ja kui tuli oleks ſüüdanud ühe neist, poleks tule lewimist, pealegi nii tugewa tuulega, ſuutnud takistada ükski wõim. Kibe kustutustöö kestis õhtuni, mil küla lähedal ſuurem tuli ſuudeti ſumbutada. Seepeale leegid murdſid omale uue tee mere ja piiri ſuunas, kus kaswab tihe okasmets.

Kustutamine kestis weel järgmiſe öögi, kuid tulele lõplikult ei ſuudetud ſiiski panna piiri. Mets ſuitſes tublisti weel neljapäewalgi. Esialgſete andmete järele on üldſe tuleroaks langenud 300 ha kidurat, ſoist metſa ja metſaalust, mis oſalt kuulus riigile ja oſalt Hannika talunikele. Ka kõrbes ära ägeduſes kohalikel talunikel hulk põllul kaswawat wilja. Millest tuli alguſe ſai, pole teada. Samuti pole weel ſelgunud tulekahju läbi tekkinud kahju.

Wenewere wallamaja hukkus tules.

Wallaraamatud häwineſid. — Telefonikeſkjaam ſuudeti päästa. — Kahjuſumma küünib miljoni ſendini.

Kolmapäewal, 12. juulil kella 12 ja 1 wahel päewal ſüttis põlema Wenewere wallamaja — kolmekordne puust ehitis, mis oli ilmaſõja alul ehitatud mõiſa härrastemajaks ja hiljem kaſutamiſele wõetud wallamajana.

Tulle jäi ſuurem jagu wallawalitſuſe ja walla ſekretäri Altermani ning ſamas hoones elawa Paaswere metsniku Kurſi iſikliſest ja ametalaliſest waranduſest. Hoone kuulus põllutööministeeriumile ja oli kindlustatud tule wastu ühes koolimajaga 7000 krooni eest. Sekretäri ja metsniku warandus kindlustamata.

Tuli oli alguſe ſaanud korstnast. Esimeſena märkas tuld keegi möödamineja. Leegid lõid juba katuſest wälja. Kohe teatas ſekretär loost telefoni teel lähematele naabritele ja wiis ſiis kommutaatori wälja. Abi tuli palju. Iſegi Wäike-Maarjast, kuid aidata enam ei ſaadud.

Tuli wõttis weerand tunni jooksul kogu kolmekordſe hoone oma wõimuſesſe.

See oli ka aruſaadaw, ſest hoone oli iſe purukuiw wooderdamata püstpalkidest ehitus, mille ſeinte wahelt lipendawad taku tordid nagu ootaſid tule lähenemist, et ſiis leegitſedes põlema plahwatada. Ka olid laed ilma mullakatteta. Üldſe oli hoone wäga lohakas ſeiſukorras ja tulepeſaks nagu loodud.

Tuli oli wäga ſuur, põletas ära 300 meetri ulatuſes hoonest kõik maasolewa heina. Waewu ſuudeti hoida teiſed hooned ſüttimiſest.

Walla waranduſest ſuudeti wälja tuua perekonnaſeiſu raamatud, oſa arweraamatuid ja kirjutusmaſin. Muu kõik hukkus tules. Samuti ſekretäri ja metsniku iſiklik warandus.

Tulle jäi ka rahakapp, milles oli 50 kr. raha ja wäärtdokumente 350 kr. eest. Suure kuumuſe tõttu kõrbeſid need ſinna ſiſſe. Kapi põhi oli puust ja ſee oli alt ära põlenud. Metsnikul põles peale muu ſiſſe 30 kr. riigi raha. Oma warandus ja raha kõik. Tasku oli jäänud ainult 4 ſenti raha, ſee oli kogu warandus, mis tal tulest jäi järele peale ſeljariiete.

Sekretäri kahju umbes 2500 kr., metsnikul — 1000 krooni.

Sekretäril oli ſee juba teine ſuur kaotus mõne päewa jooksul. Pühapäewal mattis ta oma lapſe. Ka poeg on tal haige.

Tuli on tekkinud tahmaſest korstnast.

Praegu aſub walla kantſelei Wenewere algkooli ruumes, mis aſuwad ſamas läheduſes.

Tuleõnnetus Sennos.

Senno walla Suure-Widowitſis põles 11. ſkp. maani maha talupidaja Waſſili Filatowile kuuluw elumaja, ühes läheduſes aſuwa loomalaudaga. Hooned olid kinnitatud „Polariſes". Tules hukkunud wallaswara oli kinnitamata. Tule alguſt ſelgitatakſe politſei poolt, arwatakſe tegu olewat ſüütamiſega.

Metſapõlemine Saaremaal.

Saaremaal, Leiſi wallas, Põrga wahtkonnas pääſis 11. ſkp. tuli lahti Liiküla-Pilli tee ääres, kus põles ära umbes 7500 ruutmeetrit männimetſa alust kamarat. Tuli rikkus tublisti ka noort männimetſa. Riigi kahju hinnatakſe umbes 200 kroonile. Tuli kustutati metsniku juhatuſel kohalike elanike poolt.

Saaremaa ſai koſutawat wihma.

Keſknädalal ja neljapäewal ſadas Saaremaal kaunis rohkesti ſooja hoogwihma. Wihma mõju oli kohe ſilmanähtaw: kõrbenud karja- ja heinamaad ſaid koſutust. Terwe Saaremaa ſeekordſest wihmast ſiiski oſa ei ſaanud. Sõrwest teatati, et ſeal on ſenini aſjatult oodatud wihma. Kuna wihmahoog pole weel möödunud, wõib loota, et ilmataat nüüd ka ſõrulaste peale halastab.

S.-Kõpus talu pikſe ohwriks.

Kolmapäewal umbes kell ½3 p. l. ſüttis Suure-Kõpu wallas pikſelöögist „Supſera" talu elamu, millega ühiſe katuſe all rehetare, rehealune ja tall. Wana maja õlgkatus wõttis kiirelt tuld ja peagi oli kogu hoone leekide wõimuſes. Elumajast ſuudeti päästa waid mõned aſjad, ſuurem oſa majakraamist, 4 ſiga kui ka mitmeſugune põllumajanduslik inwetar jäi tulle, et kustutamiſeks oli olemas waid wäheſel määral kaewu wett, ei ſuutnud appi rutanud Saareküla ja Mõiſaküla tuletõrjed enam midagi korda ſaata.

Kahju ei ole esialgu weel kindlaks tehtud. Hoone oli kindlustatud walla kindlustusſeltſis, mis ſummas, ei ole teada.

Pikne paiſkas mustlaſed õhku.

Wõhma alewikus lõi pikne 11. ſkp. ligi kell 5 p. l. Mihkel Tultſi elumajja, kuid ilma et hoonet oleks ſüüdanud. Pikſelöök purustas majas ahju, lõõrid, raadioantenni ja oſaliſelt ka maja katuſe, mille läbi omanik ſai kahju 65 kr. ſuuruſes. Hoone on kindlustatud kindlustusſelts „Eestis" 4000 kr. eest. Pikſelöögi ajal wiibis maja kõrwal wankritäis mustlaſi, kes õhuſurwe mõjul paiſati eemale ühes hobuſe ja ſõidukiga. Siiski ei ſaanud keegi neist wiga.

Pikſelöök talu korstnaſſe.

Sürgawere wallas lõi teiſipäewal wälk Mihkel Kuldkepi „Uue-Laoſe" talu elumaja korstnaſſe, purustades ſelle mitmest kohast. Peale korstna puruneſid lõõrid, ahi ja pliit. Toas wiibiwad 70-aastane wanainimene ja wäike laps, kes parajasti olid ukſest wäljumas, paiſati õhuſurwest õue pikali, kuid jäid wigastamata.

Wõrumaa põllumehed mõiſtſid hukka ülejooksikute tegewuſe.

Wõrumaa põllumeeste eſituſe juhatus pidas möödunud pühapäewal oma koosolekut. Ühel häälel otſustaſid koosolijad heaks kiita üleriikliku põllumeeste eſituſe täiskogu 6. mai ja 8. üleriikliku põllumeeste kongresſi otſuſed, et põllumeeste kogud peawad nüüdſest peale jälle endiſel wiiſil ja iſeſeiswalt jätkama oma tööd. Sellega on ka Wõrumaa põllumehed oma otſustawa ſõna öelnud.

Ka nemad mõistawad hukka käputäie ülejooksikute tegewuſe, kes oma walijate uſaldust kurjasti kaſutades, läkſid üle koonduſe poole.

Soomes tuli wihma.

Aitas kustutada metſapõlemiſi. — Möllamas weel kaks ſuurt tulekahju.

Helſingi, 13. juulil. Eile jõudis wiimaks Soome kauaoodatud wihm. Wihma tõttu on ſuudetud kustutada ſuurem oſa metſapõlemiſi ja muid tulekahjuſid. Suurtest metſapõlemistest, mis wiimastel päewadel möllaſid Hämes, Pohjanmaal, Lapimaal ja Karjalas, on kustutamata weel kaks. Kuid ühtlaſi tuleb teateid uutest metſapõlemistest. Metſapõlemistest tekkinud kahjuſid ei ſaa praegu ligikaudſeltki kindlaks teha. Igatahes on need kahjud wäga ſuured. Tuli on nõudnud ka ühe inimohwri. Nimelt ſuri üks mees, kes kustutustöödel oli ſaanud raskeid tulehaawu.

Paljudes kohtades on metſapõlemistel kindlaks tehtud, et tegemist on ſüütamiſega. Eile tabati weel üks mees, kes parajasti oli uuesti ſüütamas metſa, mis juba oli kustutatud.

Tuulispea pühkis ära ühe maja.

Helſingi, 13. juulil. „Helſingin Sanomat, teatawad, et eile teiſipäewal läks Toholampist (Keſk-Soomes) üle tuulispea, mis oma teel häwitas kõik, mis ette juhtus: murdis maha puud, lõhkus heinaküünid ja pühkis ära ühe wäikſe maja. Tuulispea kestis ainult neli minutit ja möllas õige kitſal ribal. Inimeſed wiga ei ſaanud.

Itaalia õhuarmaada Labradoris.

Kõik 24 lennukit jõudſid õnnelikult üle ookeani.

Lennu ekspeditſiooni juht õhuminister kindral Balbo läbiſõidul Amsterdami ſadamas.

Cartwright (Labradoris), 12. juulil. Itaalia õhueskaader kindral Balbo juhatuſel jõudis ſiia. Saabuſid kõik 24 merilennukit. Wiimane lennuk maandus kell 22,20. Üksikute lennukite maandumiſe wahe oli 10—40 minutit.

Rooma, 13. juulil. Mussolini ſai kindral Balbolt raadiotelegraafiliſe aruande Atlandilennu õnnelikust ſooritamiſest Islandist Labradorini. Kindral Balbo teatab, et ebaſoodſa tuuleſuuna pärast tuli startimiſel teha pikki ja raskeid manööwreid. Esimeſe kahe tunni jooksul tuli halwa nägewuſe pärast lennata õige madalal merepinna kohal. Kolmandast wiienda tunnini lennati tihedas udus. Wastutuul takistas lendu, wõimaldades teha keſkmiſelt ainult 200 kilomeetrit tunnis. Udus eskaader läks wäga laiali. Kuid Cartwrighti lennukid ſaabuſid kõik kolmeliikmeliste rühmadena. Hetkel, mil kindral Balbo koostas oma aruannet, laskus merele 24. ja wiimane lennuk.

Cartwright, 13. juulil. Itaalia õhueskaadri lennukeid warustatakſe praegu kütteainega. Homme eskaader kawatſeb startida Shediac'i (New Brunswickis), kuhu ſiit on 750 miili.

St. Johns (Newfoundlandis), 12. juulil. Lindberghid, kuulus lendur-abielupaar, maanduſid ſiin, tulles Halifaxist (Uuel Shotimaal). Homme Lindberghid kuuldawasti tahawad lennata terwitama Itaalia õhueskaadrit.

Kauplemine Ida-Hiina raudtee pärast.

Wene nõuab 250 miljonit, Mandſhukuo pakub 32 milj.

Tokios algaſid juba 26. juunil läbirääkimiſed Ida-Hiina raudtee müümiſe üle. Nõukogude walitſus on walmis oma oſa ſellest raudteest Mandſhuuriale ära müüma, ja arwutab nõnda: Ida-Hiina raudtee ehitamine, kapitali hankimine ſelleks, weerewa materjali muretſemine, tee korrashoid kuni 1932. aastani jne. on Wene walitſuſel läinud maksma koguſummas 412 miljonit kuldrubla. Siia juure jäetakſe arwamata 178 miljonit, milliſe ſumma on omal ajal tſaariwalitſus raudteele juure maksnud puudujääkide katteks, peamiſelt esimestel aastatel.

Kuna raudtee tehniline ſeadeldis on aegade jooksul kulunud ja raudtee eneſe tähtſus oſalt langenud, nimelt uute liinide juureehitamiſe tagajärjel, ſiis ei nõua Nõukogude walitſus raudtee eest rohkem kui ainult 210 miljonit. Suurte maakruntide ja muude waranduste eest, mis raudtee päralt, nõuab ta weel 40 miljonit. Seega kokku 250 miljonit kuldrubla. Sellest ſummast nõuab Wene walitſus ſularahas 125 miljonit, kuna teiſe poole taſub ostja kaupadega nelja aasta jooksul. Weel on märgitud, et 1 kuldrubla wõrdub 1.04 jeenile.

Mandſhukuo aga pakub Ida-Hiina raudtee eest ainult 32,5 miljonit jeeni. Ta ſeletab, et 130 miljoni jeeni eest wõiwat ta iſe ehitada uue, paralleelraudtee. Ida-Hiina raudtee praeguſes ſeiſukorras ei olla pooltki ſeda ſummat wäärt. Kui aga ſilmas pidada, et ſee raudtee on Wene ja Mandſhuuria ühine omandus, ſiis wõiwat Moskwa nõuda eneſele ainult pool ſellest ſummast, nimelt 32,5 miljonit. Ühe rubla eest pakub Mandſhukuo ainult 0.30 jeeni.

Nõnda on nõudmiſe ja pakkumiſe wahe wäga ſuur, ja Moskwa „Iswestija" tähendab, et ſee kauplemine wõib wäga kaua kesta, kui Mandſhukuol üldſe on raudtee ostmiſega tõſi taga.

Seda ei tohi ſündida.

Kodaniku waade meie ſõjalaewade müügile.

Toimetuſele kirjutatakſe lugejaskonnaſt:

Pühapäewal, 9. juulil ſaabus teade, et Eesti ſõjalaewad „Lennuk" ja „Wambola" on müüdud.

Wististi ſuuremat hulka Eesti wabariigi rahulikke kodanikke tabas ſee teade ſamuti hämmastawalt, rabawalt ja ääretu waluſalt nagu mind, kes neid ridaſid kirjutab. Tundus, nagu oleks midagi äärmiſelt halba ſündinud — nagu oleks Eesti wabariigi wäljamüük alganud.

Oleks wõinud arwata, et ametlik teadaanne põhjendab, teeb aruſaadawaks ſelle kaotuſe. Kahjuks, ſeda ei jõua ametlik teadaanne mitte teha.

Ametlikus teadaandes öeldakſe, et „omas klasſis on need head laewad". Kui nad on head laewad, ſiis ei tohi kellelgi olla põhjuſt neid müüa ega muul wiiſil wõõrandada. Head asjad peab Eesti wabariik jätma iſeendale, aga mitte neid üle andma teistele.

Edaſi öeldakſe, et need laewad olewat „nawigatſioonis olles wäga kallid". Teadaandes ei öelda, milles ſee kallidus ſeiſab, kuid oletame, et ſee nõnda on. Seſt järgneks waid ſee, et neid laewu tuleks nawigatſioonis pidada wähem, ſiis nad ei oleks kallid.

Edaſi öeldakſe, et need laewad „nõuawad teatawas ulatuſes märgatawad ſummaſid korrashoiu alal, mis tunduwad meie oludes ülearustena". See lauſe on ametliku teadaande jaoks niiſuguſe tähtſa toimingu põhjendamiſeks juba täiesti lubamatu. Mis ütlewad „teataw ulatus", „märgatawad ſummad" ning „tunduwad meie oludes ülearustena"? „Teataw" on iga ulatus, „märgataw" on iga ſumma ſendiſt wõi ſelle murdoſastki algades, ning „tunduda" wõiwad „ülearustena" igaſuguſed ſummad. Ka „meie oludes" kui opereeritakſe tunnetega, mis pole objektiiwſelt hinnatawad. Kui ſee teadaanne tahab informeerida kodanikke, keda temas mainitakſe, ſiis teadku teadaandjad, et ka kodanikud on täisealiſed inimeſed ja mitte tipatitekeſed, keda ſel wiiſil informeeritakſe tähtſa iſamaaliſe ſündmuſe puhul. Aga oletame, et laewade korrashoid kujundab Eesti wabariigi eelarwe wäljaminekuteſt mingiſuguſe protſendi, kuid on päris kindel, et ſee protſent on ſiiski wõrdlemiſi wäike, nii et ka wabariigi ühtki kodanikku ei heiduta. Kuna ſeda protſenti pole ametlikus teadaandes awaldatud, ſiis peab arwama, et teda pole julgetudki awaldada, ſeſt ſiis kogu ſee ametlik põhjendus käesolewas oſas, wõib olla, oleks naeruwääristanud kogu põhjenduſe.

Edaſi öeldakſe: „Sõja korral, arwestades waenlaſe ülekaalu mere ja õhujõududes, need kaks laewa waewalt ſuudaks täies ulatuſes meie mere kaitſel laſuwaid ülesandeid täita". Lihtſa kodaniku arwates niiſuguſt kaht laewa, kes teadaandes tähendatud tinigmustel ſamas tähendatud ülesandeid täita wõiks, wististi weel maailmas loodud pole. Kui aga teadaandes kahtlewalt kõneldakſe, et „waewalt" „Lennuk" ja „Wambola" neid ülesandeid täita ſuudaks, ſiis peaks arwama, et nad on imewägewad laewad, mille ſarnaſeid waewalt leidub. Põhjenduſena ſee lauſe ei ütle ſeega midagi. Tõeliſelt muidugi „Wambola" ja „Lennuk" on ainult ſuhteliſe kaitſewäärtuſega nagu iga relwa üksus, kuid ſelleſt ei järgne, et Eesti wabariik neid peaks maha müüma.

Need on kõik põhjenduſed, mis teadaandes ette tuuakſe, ning ſiis öeldakſe: „Nii wõib põhjendatult kinnitada, et „Lennuk" ja „Wambola" meie oludes on ebakohaſed. Kui täiesti tõſiſemaid põhjenduſi ei ole, ſiis ſarnane järeldus on iſe täiesti ebakohane.

Edaſi räägitakſe teadaandes, et müüdud laewad wananedes kaotawad oma kaubawäärtuſe. See ſünnib iga relwa liigiga ning ſelle mõttekäigu järgi peaks wananemiſe kartuſel kõik kaitſerelwad wõimalikult kohe maha müüma. Imelikul kombel teiſed riigid ei karda ſeda wananemiſt ning ka Eesti laewade oſtja mitte.

Lõpuks räägitakſe Eesti laewastiku wärskendamiſe wajaduſeſt. See on ainuke õige mõte kogu ametlikus teadaandes, kuid ſee mõte ei põhjenda „Wambola" ja „Lennuki" müüki, waid räägib nende müügi wastu. Esiteks, ei ſaa müügiſt ſaadud raha eeſt nähtawasti osta ühtki weealuſt laewa ega ſuuremat ſõjalaewa, ſeſt teadaandes räägitakſe waid edaspidi wõimalikkudeſt tellimisteſt. Teiseks kiirpaate ega muid ſõjalaewu pole weel muretſetud, waid ſeniſed laewad on lihtſalt maha müüdud. Wanatarkus ütleb, et „ära aja wana kaewu umbe, kuni uus pole kaewatud". Eestis nüüd on ſee ometigi ſündinud ja Eesti wabariik laewastiku kaitſeta jäetud. Kolmandaks wõib „wärskenduſt" kahtlemata ja ainult ſel teel teostada, et ſeniste laewade allesjätmiſel püütakſe ſoetada allweelaewastikku. Sellele teele oli juba aſutud korjanduſega allweelaewa heaks, ja ſel teel tuleb edaſi minna, ſoetades toetuſt ka riigi eelarwe korras. Kui aga peaks Eestis tekkima niiſugune traditſioon, et laewastik ühel iluſal päewal maha müüakſe ilma ühegi mõistliku põhjenduſeta, ſiis wõib kindel olla, et korjanduſega midagi ei ſaada ega ka riigi eelarwe korras pole mõtet toetuſt anda, ſeſt kaotatud on ſee relw, mis igaſuguſe relwastuſe juures on otſustawa tähenduſega, kaotatud on kodaniku usk riigisſe ja riigikaitſesſe. Ja ſiin juſt „Lennuki" ja „Wambola" müügi peamine hädaoht ſeiſabki.

„Lennuk" ja „Wambola" on ſaadud Eesti wabaduswõitluſe tumedatel päewadel ning nendega wõideldud kangelaslikumaid heitluſi ſamas wabadusſõjas. Nad on lahutamata ſeotud Eesti wabadusſõja hingeeluga ning wäljapaistwamad aineliſed mälestuſeſemed ſelleſt ſõjaſt. Kui neil ka waraliſt wäärtuſt praegu enam poleks, peaks neid ikkagi alal hoidma kui pſühholoogiliſelt wäärtuslikke eſemeid meie laewastiku meeskonna ja kogu meie rahwa merewäeliſe riigikaitſe edaſiarendamiſe aluſena. Peaksid olema äärmiſelt halwad rahwapſühholoogid, kes ſeeſuguſt eſet purustakſid, ning koguni mitte tulewikuga arwestajad, kes ſeeſuguſt eſet turukaubana müüwad.

Käesolewal korral ei ole aga tegemiſt wäärtuſeta asjadega, waid need laewad on kõlbulikud ja head, nagu ametlik teadaanne iſe tunnistab. Seda rohkem on täiesti aruſaamata, milleks nende müügi toiming? Kõik muu wõib ſee toiming olla, kuid rahwa usku riigisſe ja riigikaitſesſe ta kõigutab tugewasti ja meie merekaitſe edaſiſel arengul lõikab ta jalad alt ja ka puhtkaubanduslikult ei anna ta midagi, millega wõiks ſaawutada relwastuſe mõttes ſuhteliſelt paremat kui ſeda on müüdud laewad. Kõige ſelle päraſt „Lennuki" ja „Wambola" müük ei oleks tohtinud ſündida. Iſikud, kes ſeda toimingut ſobitanud, ei ole wõtnud kõike arwesſe, mis arwesſe peab wõtma, ja on otſustajaid wiinud ekſiteele. Kui aga wabariigi walitſus on iſe asjas weendunud, ſiis käesolewal korral on mitte ainult õigus, waid ka käskiw kohus, et rahwaeſitus wahele astuks, ſeſt iſamaa on astumas hädaohtlikkudele teedele.

Kui eelmiſed read olid juba kirjutatud, loen ühes lehes, et kuidas keegi wõiwat kõneleda ſelle müügi wastu, ſeſt müük olewat toimunud asjatundjate arwamiſe kohaſelt riigikaitſe huwides. Kui asjatundjatel muud ei ole öelda, kui ſeda, mis ametlikus teadaandes teatatud, ſiis pole midagi juurde liſada eelpool öeldule. Täiesti lubamatu on aga püüe wastutuſt müügi eeſt weeretada asjatundjatele. Seaduslikuks wastutajaks Eesti riigikaitſe ja julgeoleku eeſt on mitte asjatundjad, waid wabariigi walitſus. Asjatundjad on waid tööriistad wabariigi walitſuſe käes, mitte rohkem, ja neid tööriistu wõib wabariigi walitſus walida. Jialg [illegible] wõi wabariigi walitſus [illegible]de müügi asjus pääſeda. Wastutajaks aga on ka riigikogu, ſeſt temaſt oleneb wabariigi walitſus. Wastutajaks on wiimati ka iga wabariigi hääleõiguslik kodanik ja ſee wastutus ſunnib kodanikku oma häält tõstma, kui ta oma tõekspidamiste järgi näeb, et wabariik hakkab ſammuma hukatuſe teedele.

Kodanik.

Üks rahu kindlustamiſe leping.

Wene ja tema naabrite wahel Londonis ſõlmitud konwentſioon.

Hiljuti Londonis allakirjutatud leping Nõukogude Wene, Eesti, Läti, Poola, Rumeenia ja Türgi wahel kallaletungija mõiste kindlaksmääramiſeks kõlab eestikeelſes tõlkes järgmiſelt:

Artikkel 1.

Iga kõrge lepinguoſaline kohustub wõtma wastu endi wastastikustes ſuhetes iga teiſe lepinguoſalisega, arwates käesolewa konwentſiooni maksmapanemiſe päewaſt, kallaletungi definitſiooni nii, nagu ſee on ſeletatud julgeoleku küſimuſte komitee eſiteſes 24. mail 1933 (Politis'i eſitis) relwastuſe wähendamiſe ja piiramiſe konwerentſil, milline eſitis tehti Nõukogude delegatſiooni ettepaneku põhjal.

Artikkel 2.

Järelikult tunnustatakſe kallaletungijaks mõnes rahwuswahelises konfliktis, konflikti oſaliste wahel maksmaie kokkulepete reſerwatſioonil, riik, kes paneb eſimeſena toime ühe järgmisteſt toimingusteſt:

1. ſõjakuulutamine mõnele teiſele riigile;
2. oma relwastatud jõududega, ka ilma ſõda kuulutamata, mõne teiſe riigi territooriumile tungimine;
3. kallaletung oma maa-, mere- wõi õhujõududega, ka ilma ſõda kuulutamata, mõne teiſe riigi territooriumile, laewadele wõi õhuſõidukitele;
4. mõne teiſe riigi randade wõi ſadamate meriblokaad;
5. toetuſe andmine relwastatud ſalkadele, kes, olles tema territooriumil moodustatud, on tunginud mõne teiſe riigi territooriumile, wõi keeldumine, hoolimata ſelle riigi palweſt, kelle territooriumile tungitud, astumaſt kõiki tema wõimuſes olewaid ſamme oma territooriumil, et jätta nimetatud ſalgad ilma igaſuguſe abita ja kaitſeta.

Artikkel 3.

Ükski poliitiliſe, ſõjawäeliſe, majandusliku wõi mõne muu iſeloomuga kaalutlus ei wõi olla wabanduſeks wõi õigustuſeks kallaletungile, mis ette nähtud artiklis 2.

Artikkel 4.

Käesolew konwentſioon ratifitſeeritakſe kõrgete lepinguoſaliste poolt wastawalt nende igaühe ſeadusandluſele.

Iga kõrge lepinguoſaline deponeerib ratifikatſioonikirjad Nõukogude Sotſialistlikkude Wabariikide Liidu walitſuſe juures.

Niipea kui kaks kõrget lepinguoſalist on deponeerinud ratifikatſioonikirjad, astub käesolew konwentſioon jõusſe nende kahe lepinguoſaliſe wahel. Ta astub jõusſe kõigi teiste kõrgete lepinguoſaliste ſuhtes ſedamööda, kuidas need wiimaſed deponeeriwad omakorda endi ratifikatſioonikirjad.

Igaſt ratifikatſioonikirja deponeerimiſeſt teatab nõukogude ſotſialistlikkude wabariikide liidu walitſus otſekohe kõigile käesolewale konwentſioonile allakirjutanud riikide walitſustele.

Artikkel 5.

Käesolewale konwentſioonile kirjutati alla kaheksas ekſemplaris, milledeſt iga kõrge lepinguoſaline ſai ühe.

Selle tõenduſeks ülalloendatud täiswolinikud kirjutaſid alla käesolewale konwentſioonile ja kinnitaſid ſelle oma pitſeritega.

Tehtud Londonis, 3. juulil 1933.

Järgnewad allkirjad.

Mälestuſi 65 a. eeſt olnud põuaſuweſt.

1868. aastal oli weel rängem ikaldusaasta kui tänawu.

Pooled hobused surid nälga.

Praegu, kus põud meie maad põletab, tuletawad wanemad inimeſed meelde eelmiſi põuaſuweſid. Alamal jutustab Karkſi Kiint talu wanaperemees 1868. a. põuaſuweſt, mis jätnud õudſeid mälestuſi.

Sel ſuwel tuli wiimane wihm kewadel jüripäewal ja alles ſügiſel ſadas jälle. Kogu ſee wahe oli kuiw, olgugi et taewas alati pilwedega kaetud oli ja iſegi müristas. Kord müristamiſe ajal lõi wälk Kaukſi talu elumaja põlema, ent wihma ei tulnud. Õhk oli täidetud ſuitſu ja ſoode-metſade põlemiſeſt tekkinud kõrwehaiſuga. Kõik maa oli nii ära kuiwanud, et kui karjapoiſs tuld tegi wõi põlew tikk wõi piibuſäde maha kukkus, ſiis ſammal ja kolletanud hein kohe wõtſid tuld. Sellepäraſt ei olnud ka metſade ja ſoode põlemiſel ei alguſt ega lõppu, muudkui tuli ſiin ja tuli ſeal. Päikeſt nähti ainult õhtul enne loojenemiſt taewaweeril weriſe halbaennustawa kettana.

Rahuldawat ſaaki andis ainult rukis, kuna ſuwiwiljade juures ſaagiſt ei wõinud olla üldſe juttugi. Otra kitkuti ta lühiduſe tõttu põlwili olles. Pead olid kõigeſt ühe-kaheteraliſed. Selleſt jatkus hädawaewalt tangudeks. Paljud talud pidi aga ſiiski tooma Tartuſt Wenemaa tatratanguſid. Selleks wõeti Karkſiſt hobustega reis Tartusſe ette, mis kestis mitu päewa. Kartuleid ſai waewalt ſeemneks, kuna kaera üldſe ei ſaanud. Ka heingi oli äärmiſelt wilets.

Kõige ſelle wiletſuſe tõttu käiſid tööliſed parwedena mööda maad tööd otſimas, mida aga kuſagilt iſegi ſöögi eeſt ei olnud ſaada. Peremehed tegid wiljakoristamistöö oma perekonnaga ära, ſeſt wastaſel korral oleks tulnud kogu ſaak töölistele anda — oli ſeda ju nii wähe. Sügiſel ja järgnewal talwel ſurid pooled hobuſed nälga ja toidupuuduſel tapeti kõhnu lambaid ja lehmi.

Mis puutub aga järgnewasſe 1869. a. ſuwesſe, ſiis oli ſee üsna ſoodne ja taſus juba oſa eelmiſe aasta ikalduſeſt. Ta oleks ehk taſunud kõik kahju kuhjaga, kui ainult oleks rahwal olnud ſeemet külwamiſeks. Sel ſuwel tõuſis iga wiletski ſeeme ja andis head ſaaki. Kus oli wähegi külitud, ſeal oli ka wili kui müür. Mina iſe ſain ſel ſuwel üle 4000 peo linu wakamaalt, milliſt ſaaki ma enam päraſt pole näinud. See õnnelik aasta parandas palju eelmiſe poolt ſünnitatud wiletſuſeſt."

Puudus ajas ſurma.

Eneſetapp Maidlas.

Mõni päew tagaſi Maidla wallas, Aidu-Liiwa külas leiti oma elukorteriſt läbilastud peaga kohalik elanik Rudolf Winni, 28 a. wana. Mees lõpetas oma elu eneſetapmiſe teel. Nagu mahajäetud kirjadeſt ſelgub, oli ſurmamineku põhjuſeks äärmiſeſt puuduſeſt tingitud elutüdimus. R. Winni oli abielus ja kahe alaealiſe lapſe iſa.

Päästeti uppumissurmast.

Riigiküla juures (Narwaſt 7 klm.) läks mõni päew tagaſi ſalkkond noori Narwajõkke ſuplema. Eſimeſena jooksis wette 17-aastane Leena Tarik. Wees tabas neiut kramp ja ta wajus põhja. Lähedal wiibinud Johannes Polikas, kes märkas õnnetuſt, tõttas uppujale appi. Peale mitmekordſet ſukeldumiſt tal õnnestus juba weepinnalt kadunud neiut wälja tuua. Neiu äratati meelemärkuſele.

Järelwalweta lapſed uppuſid.

Essu aſunduſeſt, Wirumaal, läks ſooja ilmaga 6-aastane poiſike Artur Saar esmaspäewal Arkna jõkke ſuplema. Koht ei olnud kodukülaſt kaugel. Juhtus aga õnnetus ning poiſike pidi jätma woogudesſe oma elu. Kaaſas olew wend ei ſuutnud uppujat päästa, tema jõud oli ſelleks nõrk.

Samalaadiline õnnetus juhtus ſamal päewal Kunda jões, kus uppus 11-aastane Hilda Punane, pärit Kunda alewiſt. Tema läinud jõele koos 6-aastase [illegible]. Too wäike näinud küll wanema õe wettewajumiſt, kuid kartnud ſelleſt teatada kodurahwale. Alles mitu tundi hiljem leiti laps jõepõhjaſt.

Keskmiſelt 78 kilo liha

ſööb iga linnainimene aastas.

Lihatarwitus näitab tõuſu.

„Põllumajanduſeturus" kirjutab P. Kind lihatoodanguſt linnade tapamajades ja lihatarwituſeſt linnades.

Tapamajades tapetud ja tapetult järelewaatuſele toodud loomade liha kogukaal ſuurenes mullu eelmiſe aastaga wõrreldes 9%. Liha läbikäigu ſuurenemine näitab juba 1930. a. peale järjekindlat tõuſu.

Tapamajade lihatoodangus ſuurema koguſe annawad ſead.

Seapidamiſe järjeſt tõuſwa arengu tõttu näitab tapamajade liha üldläbikäigus ſealiha oſatähtſus järjekindlat ſuurenemiſt. 1930. a. oli ſealiha oſatähtſus tapamajade läbikäiguſt 41%, 1931. a. — 51% ja 1932. a. tõuſis ta 52% peale. Peale ſealiha ſuurenes weel weiſe- ja lambaliha läbikäik, kuna wasikaliha läbikäik wähenes.

Tapamajade tegewusaruanded annawad ülewaate linnade lihatarwitamiſeſt, kuna linnade tarwitamiſeks määratud liha käib rõhuwas enamuſes läbi tapamajade. Seega moodustabki tapamajade toodang peamiſelt linnade lihatarwituſe. Tapamajade andmeil

möödunud aastal tarwitas linnakodanik keskmiſelt 77,7 kg liha.

Keskmiſe rahwastikuarwu järgi linnades arwestades linnade liha kogutarwituſt, pidi ſee olema 262.000 tn., ſeſt linnade rahwastikuarwu arwati 337.184 peale 1932. a. keskmiſelt.

Alewite ja alewikkude lihatarwituſeſt ei ſaa tuua täpſeid andmeid.

Lihaliikideſt, mis linna turule tuleb tapamajade kõrwalt, wõib märkida

linnuliha.

Kuid linnuliha toodang on muude lihaliikidega wõrreldes koguni wäheſe tähtſuſega. Lihatoodangu andmeil moodustab linnuliha toodang aastate keskmiſelt 3% liha kogutoodanguſt. Arwestades ſarnaſe wahekorraga ka linnuliha tarwitamiſt linnades leiame, et iga linnaelaniku kohta tuleb keskmiſelt 2,4 kg. linnuliha aastas ja möödunud aasta linnade elanikkude arwuga ſeda ſuurendades tõuſeb linnuliha kogutarwitus linnades 810 tn. peale.

Eelmiſel aastal tarwitaſid linnad piſut wähem liha. Keskmiſelt ühe elaniku kohta tarwitati 1931. aastal 72,7 kg. liha ehk koos linnulihaga 75,0 kg. Linnade lihatarwitus tapamajade toodanguſt tõuſis 242.000 tn. peale ja koos linnulihaga tõuſis linnade lihatarwitus 242.770 tn. peale. Nende andmete wõrdlemiſel ſelgub, et lihatarwitus linnades on ſuurenenud kahelt poolt — esiteks olenedes linnaelanikkude arwu ſuurenemiſeſt ja teiseks tarwitusnormi ſuurenemiſeſt.

Liha kogutarwitus linnades ſuurenes 1932. a. eelmiſega wõrreldes 8,8%,

kuna aastane tarwitus elaniku kohta ſuurenes 6,9% ja linnaelanikkude arwu ſuurenemiſeſt olenedes ſuurenes linnade lihatarwitus 1,4% wõrra.

Nagu ſelleſt näha, ſuurenes lihatarwitus linnades, mis ſoodustas liha turustamiſt põllumehil. Lihatarwitamiſe ſuurenemine tuli ilmſiks ka maal ja alewites, nagu ſeda kinnitawad andmed loomade tapmiste kohta.

Riia leht Eesti meeleoludeſt.

Krooni kukutamine tõi üldiſe pettumuſe. Keskerakond laguneb. Kelle huwiſid kaitſeſid koondusaſunikud?

Riia leht „Segodnja" awaldab oma Tallinna kirjaſaatja ſuleſt pikema kirjutiſe Eesti ſiſepoliitiliste olude kohta. Leht ütleb:

„Sel aastal ſuwi ei toonud Eesti poliitikaellu waikuſt.

Tõſi küll — riigikogu puhkab, kuid ometi peitub ſelle wäliſe waikuſe taga ſuur wõitlus, mis toimub parteide ſiſemuſes. Eriti on ſee wõitlus käimas rahwuslikus keskerakonnas ja nüüd ei ole enam ſaladus, et lõhkiminek ſeal on möödapääſmatu. See on waid aja küſimus. Keskerakonna rühma poliitika krooni kurſi küſimuſes läks terawalt lahku ſelle erakonna toetajate meeleoludeſt ja

kutſus wälja ſuure rahulolematuſe.

Eriti nuriſewad rühma ſeiſukoha muutmiſe üle krooni asjas keskerakonna oſakonnad prowintſis. Tartus, Narwas ja teistes linnades on käimas palawikuline töö uue poliitiliſe rühmituſe moodustamiſeks neiſt olluſteſt, kes on walmis lahkuma keskerakonna ridadeſt.

Nowembris ſeiſawad ees walimiſed linna- ja maawolikogudesſe ja kahtlematult neiſt walimisteſt wõtawad oſa juba uued rühmituſed. Poliitilistes ringides ollakſe weendunud, et kui toimuks praegu uued riigikogu walimiſed, ſiis rahwuslikku keskerakonda ootaks ſuur kaotus.

Aſi ſeiſab ſelles, et kõik linnaringkonnad, kes ſenini kuuluſid keskerakonda ehk wähemalt toetaſid teda walimistel, pöörduwad nüüd lihtſalt ära temaſt päraſt ſeda, kui ainult

tänu keskerakonna riigikogu rühmale õnnestus walitſuſel kukutada krooni kurſſi.

Seda wõib näha niihästi riigi- kui omawalitſusteenijate wäljaastumisteſt, ſamuti ka iſiklikeſt kõneluſiſt. Selleſt annab tunnistuſt ka ſee fakt, et mitmed lehed, kes ſenini olid wäga ligidal keskerakonnale, päraſt krooni kukutamiſt on aſunud opoſitſiooni ſelle erakonnaga.

Seiſukord ei ole hea ka aſunikkudel, kelle erakond praegu riigikogus on kõige ſuurem. Maal aſunike ringides juba nüüd, nagu kinnitawad maaelu tundemärgid, awaldub pettumus ja rahulolematus. Nende liidrid, kes kahe aasta jooksul on ajanud aktiiwſet kampaaniat kroonikurſi allawiimiſeks, kinnitaſid kogu aja, et ſee reform annab ſuurt kergenduſi põllumajanduſele ja eriti aſunikele.

Kroonikurſs on kukutatud, kuid

laiad aſunike ringid ei ſaanud ſeda, mida ootaſid, ja ſeepäraſt üsna loomuſunniliſelt nad mitte ükſi ei ole pettunud, waid paljudes raioonides otſe wihaſeks aetud.

On ju küll wähe aega weel möödunud „rewolutſiooniſt" Eesti finantspoliitikas, kuid juba nüüd on ſelgunud, et krooni kurſi langetamine on eriti kaſulik ſuurtele ekſportööridele, tööstuſele, mis weab wälja oma tooteid, kuid ſamuti ka mõnedele pankadele ja mustale börſile.

Põllumehel aga tuleb nüüd maksta kallimat hinda wikati, petrooleumi, ſuhkru ja ſoola eeſt, ſamuti ka jalanõude ja riidekauba eeſt. Need on kõik eſimeſejärgu tarbeained põllumehele. Seda, mis põllumees nüüd makſab rohkem nende asjade pealt, ei ſaa ta katta ſelle wäikeſe wahega, mida ta ſaab enam päraſt krooni kurſi langetamiſt oma põlluſaaduste müügiſt. Ning aſunik hakkab nüüd tahtmatult ſügama kukalt ja murrab pead,

kellede huwe õieti kaitſeſid nende liidrid, kui nad iga abinõuga püüdſid kukutada krooni kurſſi.

Wõiks peaaegu kindlasti wäita, et kui praegu kutſutaks kokku riigikogu, ſiis walitſuſel õige nobedasti tuleks minna erusſe. Seda mõistetakſe wäga hästi nii walitſuſes kui ka riigikogu ringkondades. Opoſitſioon ſiiski mitmeſugustel põhjustel loeb ſeda ſammu enneaegſeks ja, otſustades meeleoludele järele opoſitſiooni ringkondades, erakorraliſe istungjärgu kokkukutſumine waewalt toimub enne augusti lõppu. Siis ka arwatawasti toimub walitſuſe kriis. Aga ſenini opoſitſioon walmistub wõitluſele.

Eelolew ſügis tõotab tulla õige tormiline.

Koiolas päästeti ehitustööline uppumiſeſt.

Koiola wallas elutſew ehitustööline E. K. ühes teistega Palojärwe ſuplema minnes ſattus äkki ſügawasſe kohta ning kadus wee alla. Kohe ſukeldus üks naabriteſt, kes hea ujuja oli, talle järele ja tiris mehe kaldale. Et päästmine ſilmapilkſelt toimus, ſiis taibus uppuja kaldal kohe.

Toolamaa mees kaotas põrſakoorma.

Hiljuti ſõitis Toolamaa wallas elutſew A. L. Petſeri laadale põrſaid müüma. Öiſel teel olles jäi mees wäheks ajaks tukkuma ja ei märganudki mil wankrikorwi otſalaud lahti pääſes ja wankris olewad wiis põrſaſt wälja lipſaſid. Kohe peale ſelle märkas küll põrſaste kadumiſt, ſõitis tuldud teed tagaſi, kuſt kaks tükki laadaliste abiga kätte ſai, kuid kolm tükki jäigi kaotſi.

Ikalduseküſimus walitſuſes.

Wabariigi walitſus on aſunud wõimaluste otſimiſele, kuidas ikalduſe läbi tekkinud loomaſööda puuduſeſt üle ſaada. Küſimus oli kaalumiſel wabariigi walitſuſe wiimaſel koosolekul. Üksikasjaliste ettepanekute tegemine tehti ülesandeks põllutööminiſter J. Zimmermannile. Lähemal walitſuſe koosolekul wõetakſe ſeiſukoht põllutööminiſtri ettepanekute kohta.

Riigihoiukassa puhaskaſu üle 86.000 krooni.

Wabariigi walitſus kinnitas riigihoiukassa 1932. a. aruande. Arwete ſeis on taſakaalus 5.730.956 kr. 36 ſ. Aruandeaastal riigihoiukassa andis puhaskaſu 86.270 kr. 69 ſ., mis riigihoiukassa tagawarakapitalliks arwati.

Tasuta raudteesõit laskewõistlusest osawõtjaile.

Taſuta ſõit ja kraamiwedu raudteel on lubatud 16. augustiſt 22. augustini Tallinnas peetawaile meister-, lahinglaskmiſe ja rahwuswahelistele laskewõistlustele, mida korraldab kaitſeliit. Taſuta ſõit wõimaldati ka 320 kaitſeliitlaſele ja naiskodukaitſe liikmele, kes oſa wõtawad 24.—29. aug. korraldatawaſt üleriiklikuſt kaitſeliidu rännakwõistluſeſt Jõhwi ja Narwa wahel.

Soomusronglaste ſeltſi liikmeile wõimaldatakſe taſuta tagaſiſõit Wiljandiſt 6. aug. toimuwalt wabadusſõja langenud ſoomusrongide juhi kapten A. Irwe mälestusſamba awamistalituſelt.

Tallinnas palju wälismaa agente.

Ühenduſes ſõjalaewade „Lennuki" ja „Wambola" müümiſega ja ſellega kaasaskäiwa uute laewade tellimiſega on nüüd Tallinna tulnud kümned wälismaa äride ja wabrikute agendid, kes wõimaluſt otſiwad, kas ei oleks wõimalik tellimiſt omale ſaada ehk jälle midagi ſoodſa hinnaga Eestiſt osta.

„Astoria" direktor Luts wangistati.

Teda süüdistakse ettewõtte bilansside wõltsimises.

Neljapäewa hommikul kella 10 ajal wõeti tähtſamate aſjade kohtu-uurija Lasſi korralduſel wahi alla ja paigutati keſkwanglaſſe endine „Astoria" tubakawabriku aſjaajaja-direktor Johannes Luts. Wangistamine ſündis Toompeal kohtu-uurija Lasſi kabinetis, kuhu J. Luts oli kutſutud ſeletuſi andma.

Teda ſüüdistatakſe aktſia-ſelts „Astoria" bilansſide wõltſimiſes kaasſüüdlaſena. Mäletawasti wõeti läinud aasta lõpul „Astoria" wõltsbilansſide eeſt wahi alla ſama ettewõtte direktor Ants Kaljo.

„Astoria" bilansſide wõltſimiſi, mille läbi riigile on kahju ſünnitatud umbes 366.000 krooni ulatuſes, on toimetatud 1927. a. alates kuni 1931. aastani.

Peale Ants Kaljo wangistamiſt jäi Joh. Luts direktori kohale edaſi, kuni 1933. a. alguni, mil ta direktori kohalt tagaſi astus. Ta oli direktoriks oleku ajal ühtlaſi ka ettewõtte juhatuſe eſimeheks. Wiimaſel ajal oli ta ametnikuna „Astorias" tegewuſes.

„Astoria" ſegaſed lood tulid ilmſiks tema kaasdirektori William Tomingaſe paljastuſel. Tomingas, kes Inglismaalt ſaabudes aſus direktori kohale, leidis, et ettewõttes pole kõik aſjad korras. Ta leidis, et direktſiooni poolt on fiktiiw-arwetega ettewõttele ja aktſionääridele umbes paarikümne miljoni ſendi ulatuſes kahju ſünnitatud. Tomingas teatas looſt kohtuwõimudele. Juurdluſel ſelgus, et „Astorias" on ka bilansſe wõltſitud ja riigile kahju ſünnitatud. Siis järgneski A. Kaljo wangistamine. Nüüd on ſelgunud, et kaasſüüdlane bilansſide wõltſimiſes on ka tolleaegne direktor Johannes Luts, kes järgnes Kaljole wanglaſſe.

Uppunud „Slawa" lasi wiimse paugu.

Lammutajate ehmatus oli suur.

Ilmaſõja ajal Muhu wäinas hukkunud Wene ſõjalaewa „Slawa" lammutamistöödega ollakſe juba kauemat aega ametis. Sel kewadel anti lammutamistööde leping „Metallumi" poolt üle kellegile Hergakile, kes on praegu ametis laewalt nikkelteraſeſt plaatide eraldamiſega.

Neid lõhutakſe lahti lõhkeainetega. Parajasti kui ühte niiſuguſt 3×3 mt. ſuurt ja 12 tolli paksu plaati ühe 12-tolliſe kahuri juureſt lõhuti, kõlas korraga kahuriſt pauk ja kuul tungis läbi ſoomuſe mere põhja, ilma et ta oleks kellegile kahju ſünnitanud.

„Slawa" wiimane pauk oli tekkinud ſelleſt, et hukkudes oli ſuurtüki rauda jäänud kuul. Nüüd ſoomuſe lõhkemiſel lõhkeainetega paiſati ſee tekkinud gaaſideſt ſealt wälja. Õnneks oli ſuurtüki ſuu keeratud alla poole, nõnda et ſuurem õnnetus jäi tulemata. „Slawa" hukkus teatawasti 1917. a. Seega kostis wiimane pauk tema kahuriſt 16 a. päraſt hukkumiſt.

Üldſe edeneb lammutamine praeguſe ettewõtja käes ſuure eduga. Laewa pära ja nina on lammutatud juba weepinnaga taſa. Ka on tühjaks tehtud üks maſinaruumideſt.

Lammutatud oſade äratoomiſeks wiiakſe kohale börſikomitee wäike tõſtekraan, mis tõſtab rauamürakad lodjale wõi laewale. Lammutamistöödel on ühtekokku umbes 30 inimeſt.

Huwitaw on jälgida, et raud- ja teras-oſad Muhu wäinas on wäga wähe rooſteſt rikutud. Wäinas on eriline lima wõi muda, mis on hukkunud laewa katnud tiheda korraga, mis hoiab rauda ja teraſt rooſte eeſt.

Lammutatud waranduſeſt ſaab riik 25% omale. Töid käis neljapäewal waatamas weeteede walitſuſe dir. inſ. Awik.

Auto kaitseliitlastega kraawis

Õnnetus Simuna tulekustutajatega. 25 meest paisati autost wälja,

Neljapäewa warahommikul juhtus õnnetus Simuna-Laekwere waheliſel teel Wenewere weoautoga, milline tõi kaitſeliidu Paaswere kompanii Wenewere rühma Simunaſſe tulekustutustöödele, kuhu nad Wiru malewa pealiku korralduſel määratud. Sirewere küla juures tuli naisterahwas hobuſega wastu. Autot kartew hobune keeras wiimaſel ſilmapilgul ette, nii et autojuht pealeſõitmiſe wältimiſeks oli ſunnitud pöörama kõrwale. Pehme maa ja järſu kurwe tõttu wajus auto küljeli, 25 meeſt langes wälja üksteiſe otſa. Kukkumiſel ſaid wigastada Aleksander Luhe, kellel oli ſilma all haaw ja põrutuſi, kaitſeliitlaſel Freirikil oli ribikondi pealiſpinna murre, Joh. Grünil rinnakorwi muljumiſi. Esialgu näis kõige raskemini wigastatuna kaitſeliitlane Elweſt, kuna Simuna arſt konſtateeris luumurret waſakus kämblas, kuid Rakweres, kuhu toimetati ta Simunaſt malewapealiku autos, ſelgus, et on tegemiſt raskekujuliſe põrutuſega.

Auto uperpalli tagajärjel palju kannatada ei ſaanud, ta wõis teekonda jatkata.

J. Tõnissoni walitsuse teod.

Praegune keſkerakonna ja koondusaſunikkude walitſus on ametis 18. maiſt ſaadik. Selle aja jooksul on ta astunud järgmiſed ſammud:

1. Eſitas riigikogule ſeaduſe, mis oleks wõimaldanud ſuurte pankrottäride wõlad maha kustutada. Riigikogu ei wõtnud aga ſeda ſeaduſt walitſuſe ſuureks kurwastuſeks wastu.

2. Lükkas tagaſi aktſiaſeltſide rewideerimiſe ſeaduſe ja wälismaale wiidud kapitalide regiſtreerimiſe ſeaduſe.

3. Kuulutas rahulikumas maakonnas wälja ſõjaſeaduſe (kaitſeſeiſukorra).

4. Aitas oma ſammudega ſelleks kaaſa, et põhiſeaduſe eelnõu teiſtkordſel rahwahääletamiſel läbi kukkus.

5. Kukutas krooni ja kaotas ära põlluſaaduste wäljaweo preemiad.

6. Müüs maha Eesti wabariigi ſõjalaewad.

Keegi ei tea, milliſeid üllatuſi ſee walitſus weel wõib walmistada. Temalt wõib rahwas kõige pahemat karta.

Tulekahju Loosi wallas.

Ära põles 8 hoonet.

Wõrumaal, Looſi wallas ſüttis neljapäewal põlema Karl Truija elumaja. Siit kandus tuli edaſi metſawaht Aug. Rammuli elumajale ning ſealt edaſi Leidora meiereile. Meierei ſuudeti päästa, kuid Truija ja metſawahi hooned (arwult 8 wähemat hoonet) põleſid kõik maha. Arwatakſe, et tegemiſt on ſüütamiſega. Metſawahil jäi ſiſſe 2 ſiga ja muud kraami 250 kr. wäärtuſes.

Narwast leiti punaohwitseri luukere.

Kreenholmi tee lähedalt Narwaſt raudtee maja nr. 12 trepikoja ſeina ääreſt maa ſeeſt leiti kaewamiſel 80 ſm. ſügawuſelt inimeſe luukere.

Nagu uurimiſel ſelgus, on ſiia maetud punaarmee poolt Narwaſt taganemiſel punaohwitſer Mihail Supurow, kelle röövlid Kreenholmi teel ſurmaſid ja paljaks riiſuſid.

Et järgnewal ööl ka punaarmee iſe Narwaſt kiires korras taganes, ſiis maeti laip ſamaſſe maja ſeina ääre, et hiljem, kui wõiduga tagaſi tullakſe, korraldada punakomanderile wiiſipäraſed matuſed. See aeg jäi aga tulemata ja Supurowi laip unustuſe.

Inimluude leid Kuimetsas.

Harjumaal, Kuimetſa wallas leiti Wetka talu kruuſaauguſt kahe inimeſe luud, mis arwatakſe maa ſees ſeisnud olewat 30—40 aastat. Luud olid juba kõdunemiſel.

Taluomanik ei tea luude kohta mingit ſeletuſt anda. Luude päritolu püütakſe ſelgitada.

Rumeenias suured uputused.

Weſi lõhkus kogu linna.

Bukareſt, 13. juulil. Tiſza Ujlaki linn Põhja-Tranſilwaanias on ſuurweeſt täielikult häwitatud. Uputuſed tekkiſid kangete ſadude tagajärjel, mis mõne päewa eeſt algaſid Karpaatide piirkonnas. Tiſza jõgi ja tema harud ajawad üle kallaste, ujutades üle laialiſed maa-alad. Tiſza Ujlaki linnas, kus on 3500 elanikku, on kõik majad ſuurweeſt ära uhutud wõi elamiskõlbmatuks muudetud. Elanikud on linnaſt lahkunud. Samuti on ewakueeritud ſeitſe küla Mureſhi maakonnas. Ka paljudeſt teisteſt kohtadeſt tuleb teateid ſamaſuguſteſt uputusõnnetusteſt.

Metsasüütaja tabati.

Wastemõisa mehe kättemaks.

Wiljandi kriminaalpolitſei wõttis 13. ſkp. wahi alla Wastemõiſa wallas „Kaaliaru" talus elutſewa Jüri Grünbergi, kellele langeb kahtlus riigimetſa põlema ſüütamiſes.

7. ſkp. kell 3 p.l. hakkas Wastemõiſa wallas Räätſa wahtkonnas kwartaal 12-al põlema metſamaterjal. Tuli häwitas uusſakslaste langil propſe ja küttepuid 400 kr. wäärtuſes, lewines riigimetſa, milliſt põles maha 100 kr. wäärtuſes. Suitſu ja tule kerkimiſe ajal nähti metſaſt tulewat Jüri Grünbergi, kellele langes kahtlus ſüütamiſes.

G. oli möödunud talwel uusſakslaste langil koorinud propſe, kuid teinud töö halwasti, mistõttu temale jäeti taſu maksmata ſeni, kui teeb töö korralikult. Siis oli G. lasknud lendu ähwarduſe, et küll tuli teeb puhta töö. Peale mõneſuguſt puiklemiſt tunnistas G. ennaſt ſüüdi tulega ettewaatamatult ümberkäimiſes. Tema läinud metſa oma hagu kokku wõtma ja teinud tule üles, et põletada rämpſu. Metſaſt lahkudes kustutanud tule jalgadega, kuid tuleaſe jäänud ſuitſema. Juurdluſel ſelgus aga ſihilik ſüütamine.

Allweepaadid tellitakse Soomest?

Helſingi, 14. juulil. „Hufvudsbladeti" kuulmiſt mööda Eesti ja Crihton-Vulcani laewatehaste wahel Turus olewat käimas läbirääkimiſed kahe allweelaewa ehitamiſeks Eesti merijõududele. Need läbirääkimiſed ei olewat aga weel ametlikku laadi.

Teatawasti Crihton-Vulcani laewatehastel Turus on juba walmis üks allweepaat, mis ootab oſtjat.

Raadio saatekawa.

Pühapäewal, 16. juulil.

Tallinn 298 mtr. 10.25 Jumalateenistus Toompea kirikuſt. Jutlustab Pauluſe koguduſe õp. R. Uhke. Lõpuks heliplaate. — 12.30 H. Halsſon Tallinna alaline looma- ja lihaturg. 13.00 Põllumajanduslikke teateid. — 13.10 Lõunane kontſert heliplaatidelt. — 17.30 Kohtunik Rutherfordi kõned. 17.30 „Jumala kannel" (eesti keeles). 17.45 ſama kõne wene keeles. 18.00 „Mikſi hallitukſet owat opäwanhurskaita" (ſoome keeles). 18.15 „Hur ſkola vi första Guds ord och uppſat?". — 18.30 Heliplaate ja reklaami. — 18.45 Päewauudiſeid. — 19.00 Kirillowi mandolinistide kwintett. Lehar, potp. op. „Lõbus leſk". Pokraſs, romanſs „Kaks rooſi". Oci Alba, Petit cauſerie. Andrejew, Faun-walſs. — 19.30 Ülekanne Tartuſt. — 20.00 Kontſert heliplaatidelt. — 21.00 Ülekanne Tartuſt. — 21.05 Kontſerdi järg. — 21.30 Wana tantſumuuſikat heliplaatidelt. — 22.15 Moodſat tantſumuuſikat dancing-palace'iſt „Gloria". (Juk Holſt ja tema orkeſter).

Tartu 579 mtr. 10.00 Jumalateenistus Peetri kirikuſt. — 12.30 Ülekanne Tallinnaſt. — 17.30 Ülekanne Tallinnaſt. — 18.30 Reklaami ja heliplaate. — 18.45 Ülekanne Tallinnaſt. — 19.30 Lugemistund (Eſineb Eduard Türk). — 20.00 Ülekanne Tallinnaſt. — 21.00 Ilmateade ja ajanäitaja-õiendus. — 21.05 Ülekanne Tallinnaſt.

Esmaspäewal, 17. juulil.

Tallinn 298 mtr. 14.30 Heliplaate. — 15.15 Päewauudiſeid. — 15.30 Ajanäitaja õiendus. — 19.50 Heliplaate ja reklaami. — 20.00 Kontſert heliplaatidelt. — 21.00 Ülekanne Tartuſt. — 21.05 Päewauudiſeid. — 21.20 Dr. Herman Jürgenſon: Kehaline töö ja ſüdamehaiguſed. — 21.40 Kontſert heliplaatidelt.

Tartu 579 mtr. 14.30 Ülekanne Tallinnaſt. — 19.50 Reklaami ja heliplaate. — 20.00 Ülekanne Tallinnaſt. — 21.00 Ilmateade ja ajanäitaja-õiendus. — 21.05 Ülekanne Tallinnaſt.

Teiſipäewal, 18. juulil.

Tallinn 298 mtr. 14.30 Heliplaate. — 15.15 Päewauudiſeid. — 15.30 Ajanäitaja õiendus. — 19.50 Heliplaate ja reklaami. — 20.00 Kontſert heliplaatidelt. — 21.00 Ülekanne Tartuſt. — 21.05 Päewauudiſeid. — 21.20 „Päewalehe" toimetaja A. Johanſon: Ratſa ümber Ungari. — 21.50 Esperantokeelne nädalakroonika. — 22.00 Kontſert heliplaatidelt.

Kaubahindade üldine tõus.

Börſikomitee andmetel on paljude kaupade hinnad tugewasti tõusnud, mis on tingitud krooni kurſi ümberarwamiſeſt. Klambrites on näidatud kaubahinnad 28. juunil.

Hinnad tõuſid järgmiſtel kaupadel:

Koloniaal kaubad: Riis, Burma 2. ſ. 47 kr. (43—46 kr.) 100 kilo.

Hollandi kakao 2—2,60 kr. (1,80—2,40 kr.), kohw, Rio, Santos ja teiſed ſordid 6,10—6,60 (5,50—6 kr.), Keſk-Ameerika ſordid 6,60—7,40 kr. (6—6,70 kr.) kilo.

Tee, lahtine, oranſh, Pekwe, Tſeiloni 6,60—7,50 kr. (6—7 kr.), Pekwe-Jaawa 6,60—7,40 kr. (5—6 kr.), Moning, Hiina 5,80—6,50 kr. (5,50—6 kr.) kilo.

Suhkur 46,25—46,50 kr. (42,50—42,75 kr.) 100 kilo.

Sool, lahtine, Sakſa 4,40—4,65 kr. (3,70 kr.) 100 kilo. Wene ſool franko Irboska ja Narwa 4,30 kr. 100 kilo.

Kiwiſüſi: Auruſöed, Yorkſhire, kaks korda peſtud 34—35 kr. (32,50—33 kr.), Newcaſtle 32,50—36 kr. (31,50—32,50 kr.), ſepaſöed 37—38 kr. (36 kr.) 1000 kilo eeſt.

Raud ja muud metallid: Sordiraud 12—12,50 kr. (8,75—9 kr.), witsraud 17,50—18 kr. (14—16 kr.), raudplekk 18—26,50 kr. (13—22,50 kr.), tſingitud plekk 39—41,50 kr. (31—33 kr.), raudtalad 11—11,50 kr. (8,50 kr.), wedruteras 25—27 kr. (23—23,50 kr.), inglistina 500 kr. (300—320 kr.), ſeatina 45—50 kr. (32—34 kr.), punane waſk 215 kr. (130—140 kr.), walge waſk 190 kr. (110—125 kr.), tſinkplekk 75—83 kr. (55—60 kr.) 100 kilo eeſt.

Õlid: Poola maſinaõli 24—28 kr. (23 kr.), Ameerika mootoriõli 35—45 kr. (30—35 kr.), Ameerika autoõli 40—50 kr. (40—49 kr.), Ameerika tſilindriõli 30—48 kr. (27—45 kr.), Ameerika ja Wene nafta 11 kr. (9,50—10,50 kr.), Ameerika ja Wene petrooleum 12—13 kr. (10—10,50 kr.), Wene benſiin 38,50 kr. (33—34 kr.) 100 kilo. Linaſeemne õli 64—66 kr. (60—62 kr.), wärnits 66—68 kr. (62—64 kr.) 100 kilo.

Keemiakaubad ja wärwid. Kodumaal walmistatud peſuſooda 8—8,50 kr. (7,50—8 kr.), ſeebikiwi 32—35 kr. (27,50—28 kr.) 100 kilo. Nigroſin 6 kr. (4 kr.), tſingi walge 55—60 ſ. (45—47,50 ſ.), tinawalge 87—90 ſ. (68 ſ.), ooker 17—25 ſ. (17—25 ſ.) kilo.

Toores kriit 4,90—5 kr. (3,35—4,25 kr.) 100 kilo.

Nahk. Ameerika tallanahk 1. ſ. 2,70—2,80 kr. (2,05—2,20 kr.), 2. ſort 2.05—2,60 kr. (2—2,20 kr.) kilo.

Tapaloomade ja liha turg Tallinnas.

Hinnad 8.—15. juulini 1933.

a) elusloomad (hinnad näidatud ühe kg. eluskaalu kohta).

Pullid (elusk. üle 400 kg.): Rammuſad 17 ſnt.; keſkmiſed 14 ſnt.; lahjad 11 ſnt.

Pullid (eluskaal alla 400 kg.): Rammuſad 16 ſnt.; keſkmiſed 14 ſnt.; lahjad 11 ſnt.

Lehmad ja härjad: Nuumatud 17 ſnt.; keſkmiſed 14 ſnt.; lahjad 11 ſnt.; praak 8 ſnt.

Mullikad (elusk. 120—300 kg.): Nuumatud 17 ſnt.; keſkmiſed 14 ſnt.; lahjad 11 ſnt.

Lambad: Ekſportlambad (elusk. 15—50 kg.) 30 ſnt.; nuumatud (eluskaal 50—80 kg.) 23 ſnt.; keſkmiſed 20 ſnt.

Sead: Noored (elusk. kuni 80 kg.) 52 ſnt.; lihaſead (elusk. 80—140 kg.) 52 ſnt.; raswaſead (elusk. üle 140 kg.) 53 ſnt.

b) liha (hinnad näidatud ühe kg. lihakaalu kohta).

Pulliliha: Rammus 27—33 ſnt.; keſkmine 24—27 ſnt.; lahja 18—25 ſnt.

Lehma- ja härjaliha: Nuumatud 26 kuni 32 ſnt.; keſkmine 23—26 ſnt.; lahja 17—23 ſnt.; praak 15—20 ſnt.

Mullikaliha: Keſkmine 22—26 ſnt.; lahja 17—25 ſnt.

Wasikaliha: Nuumatud (lihak. üle 30 kg.) 30—34 ſnt.; keſkmine 24—28 ſnt.; lahjad 18—24 ſenti.

Lambaliha: Ekſportlambad (tapak. 10—25 kg.) 55—60 ſnt.; nuumatud (tapak. 25—40 kg. 30—41 ſnt.; keſkmiſed 26—38 ſnt.

Sealiha: Nored (tapak. kuni 60 kg.) 67—78 ſnt.; lihaſead (tapak. 60—110 kg.) 68—73 ſnt.; raswaſead (tapak. üle 110 kg.) 68—73 ſnt.

Weiſe- ja lambaliha turg oli liig ſuure pakkumiſe tõttu lõtw. Waſika liha — hinnad kõikuwad. Sealiha hinnad püſiſid kindlad.

Põllumajandussaaduste hinnad.

(Börſikomitee andmetel.)

Wili. Kaerad 10,50 kr., toiduodrad 13—13,50 kr. (12,50—13 kr.) 100 kilo.

Kartulid. Ekſportkartulid 2,50—3 kr. (2—2,30 kr.), kartulitärklis 28 kr. (23 kr.) 100 kilo.

Piimaſaaduſed. Kodumaine Schweitſi juuſt 1—1,25 kr. kilo.

Liha. Sealiha 70—71 ſ. (55—60 ſ.), loomaliha 33—40 ſ. (34—39 ſ.) kilo.

Klambrites on 28. juuni hinnad.

Tallinna turg.

Tapetud kanad 85—165 ſ., kanapojad 25—60 ſ. tükk, eluskanad ja kuked 90—200 ſ. tükk.

Kanamunad 6—8 ſ. paar.

Pütiwõi 95—105 ſ., meierei wõi 125—130 ſnt., kohupiim 25 ſ., hapukoor 80 ſ., juuſtud 60—150 ſ. kg., piim 8—11 ſ. l.

Rukkileib 12,25—13 ſ., peenleib 26—28 ſ., ſepik 34—35 ſ., ſai 35—45 ſ. kg., tangud 20—22 ſ. l., kruubid 25—28 ſ. l.

Meſi 55—60 ſ. purgitäis 150 ſ. kg.

Wanad kartulid 100 ſ. 20-l. mõõt, wärsked kartulid 12—18 ſ. l., ſalat 25—35 ſ., ſpinat 30—50 ſ., rabarber 15—20 ſ. kg., rediſed 5—10 ſ., porgandid 5—7 ſ., peedid 10 ſ. kimp, türgioad 200 ſ. kg. hernekaunad 20—25 ſ. l., kaalikad 6—8 ſ. a., lillekapſas 7—30 ſ. pea, wärsked kurgid 5—25 ſ. tükk, tomatid 100—150 ſ. kg.

Wärsked räimed 10 ſ., kameljad (lestad) 18 ſ., turſad 18—20 ſ., ahwenad 25—35 ſ., haugid 30—40 ſ., kogred 35 ſ., kohad 50—70 ſ., lõhed 160—180 ſ., angerjad 120—150 ſ. kg.

Jõhwikad 20 ſ., tikerberid 22—25 ſ., metſmaaſikad 25—35 ſ., mustikad 22—28 ſ., murakad (kaarlad) 25—35 ſ., aiamaaſikad 25—35 ſ. l., ſidrunid 11—12 ſ. tükk.

Wolgast tõmmati wälja 70 laipa.

Moskwa, 13. juulil. Wolga jõel Jaroslawi lähedal läks ümber ja wajus põhja paat 250 ekskurſandiga. Suurem oſa reiſijaid päästeti, kuid teiſed uppuſid. Seni on kätte ſaadud 70 laipa.

Arwatakſe, et katastroofi põhjuſeks oli paadi ülekoormatus. Kohtuwõimud algaſid kohe juurdluſt. Süüdlaſed antakſe kohtu kätte. Nõukogude Liidu kõrgema kohtu liikmed ſõitſid iſiklikult Jaroslawi aſja uurima.

Metsapõlemisi Tartumaal.

Hiljutiste metſatulekahjude kohta tuleb ikka weel uuſi teateid. Tartumaal, Awinurmes häwines Ennikſaare külas 15 ha ſegametſa, mis kuulus riigile. Kustutamas oli tuld 100 inimeſe ümber. Kord oli Ennikſaare küla tulehädaohus, mis ſaadi aga kõrwaldada. Kustutustöö juures ſai ſuitſu mürgituſe Awinurme konſtaabel Mitt, kes kuleb nädalapäewad põdeda.

Kaſepea wallas põles Kükita külas heinamaa; tuli ſai alguſe Aleks. Tiiti maa pealt. Kustutamas olid kohalikud elanikud. Häwines poolteiſt ha heinamaad.

Aakre metskonnas, Konna wahtkonnas põles poolteiſt ha metſa ära.

Hoowihmad jatkuwad.

Loodetaw ilm laupäewal 15. juulil:

Merel kohati wiiepalliliſed, maal keſkmiſe kiiruſega lõunakaarte tuuli, pilwine, paiguti hoowihma, temperatuur ſuurema muutuſeta.

Ilmade ülewaade reedel 14. juulil.

Skandinaawia madalrõhkkond püſib täiluſes paigal. Eilne Atlandi madalrõhkkond liikus ööſel Põhja-merele ja ſuundub ſealt üle Lõuna-Skandinaawia Lääne-merele. Temaga ühes liigub ka laialdane ſaju piirkond ida poole. Kõrgerõhkkonnad aſetſewad Lõuna-Euroopas ja Ida-Wenes. Temperatuur Keſk-Euroopas wähe tõusnud, mujal endine. Eestis oli eile 19—2 kr., öösel 21—16 kr. ja täna hommikul 16—1 kr. ſooja ning ſadas eile ja öösel kohati hoowihma.

Põllumeeste Keskpanga

Tallinn, Vabaduse puiestee 1. (Eesti Maapangaga ühes majas). **Telef.: 444-38 444-36**

Äriseis 30. juunil 1933. a.

AKTIVA

Kassa ja arved teistes raha-asutustes	Kr. 121.098.32
Väärtpaberid	„ 73.110.45
Laenud	„ 1.077.995.37
Korrespondendid	„ 108.373.43
Garantiide deebitorid	„ 30.416.—
Mitmesugused deebitorid	„ 26.700.—
Vallaswara	„ 1.—
Kulud	„ 24.567.03
Muud aktiwad	„ 2.344.72
	Kr. 1.464.606.32

PASSIVA

Osakapital	Kr. 94.669.24	
Tagavarakapital	„ 44.235.02	Kr. 138.904.26
Hoiusummad		„ 818.195.31
Vekslite rediskont ja kontokorr. Eesti Pangas		„ 259.266.65
Riiklikud laenud		„ 10.556.47
Korrespondendid		„ 75.416.43
Väljaantud garantiid		„ 30.416.—
Mitmesugused kreeditorid		„ 26.700.—
Tulud		„ 60.660.43
Muud passivad		„ 44.490.77
		Kr. 1.464.606.32

Pank võtab raha hoiule, makstes kuni 6% aastas, annab laene, müüb Riigikassa pantkirju, millega võib tasuda soodsalt asunikukoha võlgu, ja toimetab kõiki muid pangatalitusi.

JUHATUS.

Ambla kroonikat.

Ei ristita lapsi.

Wiimasel kirikupäewal oli kõne all muuseas ka Ambla koguduses wiimastel aastatel tekkinud rohke „paganate" arw. Nääkimata liikmemaksude mitte korralikust tasumisest, ei ristita wiimastel aastatel enam korralikult isegi lapsi. Wiimase kuue aasta jooksul on lapsi ristimata jäetud kogusummas 382. Lastewanemad on leppinud ainult laste ametliku registreerimisega.

Tarwitajate ühisus kindlale alusele jõudnud.

Ambla tarwitajate ühisus, mis mõni aasta tagasi wäljasuremisele näis määratud olewat, on wiimaste aastate energilise juhtimise tõttu jällegi täiesti kindlaile jalgele tõusnud. Käesolewa aasta esimese poole kauba läbimüük on möödunud aasta sama aja läbimüügiga wõrreldes isegi 8 protj. wõrra suurenenud. Eelarwe järgi on kauba läbimüük isegi 20 protj. wõrra suuremaks paisunud. Seejuures on aga wiina läbimüük aasta esimesel poolel wähenenud 10 protj. wõrra. Puhaskasu poolaasta kohta on saadud 276 krooni.

Rüüstatakse surnuaedu.

Ambla surnuaedadel, eriti „Sipelga" surnuaial, on hakkama saadud haudade rüüstamisega ja surnuaia rahu ning pühalikkuse rüwetamisega. Kuna osa isikuid lihtsalt ulakuse pärast ilupuid ja põõsaid murrawad, lillesid ja hauaehteid purustawad, siis teised on haudasid warguseks kasutama hakanud. Wiiakse ära haudadelt ilusamaid lillesid, lillepotte, pärgade kaste ja muud. „Sipelga" surnuaia pühaduse ja rahu säilitamiseks on otsustatud nüüd isegi surnuaiawahti walwama panna. Ka Ambla kiriku juures olewal surnuaial kurdetakse lillede ja hauaehete [illegible]

[illegible] Türi jalgpallile.

Wõita tuleb aga ka Pärnu „Wapruft".

Teatawasti wõitis Türi jalgpallis Wiljandi 1:0. See wõit tuli üllatusena, sest kindlaks wõitjaks peeti Wiljandit. Nüüd seisab Türil ees wõistlus „Pärnu" „Wapruseaga".

Türi jalgpalli edust on Türi mitmed tegelased nii waimustatud, et Järwamaa spordinõunik H. Weemile on üleantud rahaline toetus, mis Türi wõidu korral „Wapruse" üle, läheb Türi jalgpalli spordi heaks.

* * *

Türi koguduse asjalise loterii wõitude nimekiri, wäljaloositud 2. juulil 1933. a.:

Pil. nr.	Wõidu nr.	Pil. nr.	Wõidu nr.	Pil. nr.	Wõidu nr.	Pil. nr.	Wõidu nr.
24	96	44	77	57	69	83	60
87	20	120	79	203	28	218	27
253	61	265	8	316	5	370	78
480	29	483	52	491	2	512	18
531	13	537	41	587	11	604	62
620	100	626	35	634	19	744	99
869	38	872	83	879	1	914	80
919	15	1060	49	1063	10	1076	97
1087	81	1088	57	1089	55	1091	85
1168	87	1214	88	1218	33	1236	34
1307	91	1335	37	1387	53	1401	12
1417	36	1434	32	1469	72	1482	14
1463	30	1521	76	1538	93	1552	31
1557	21	1579	98	1580	6	1614	64
1623	56	1648	16	1681	73	1709	70
1722	51	1727	43	1734	47	1751	92
1814	82	1815	48	1861	26	1871	68
1885	36	1886	45	1896	40	1902	46
2007	22	2013	84	2014	74	2016	44
2032	58	2051	42	2058	4	2059	50
2074	67	2142	65	2150	63	2161	66
2185	94	2187	9	2254	39	2267	89
2279	24	2321	75	2339	7	2378	54
2336	17	2427	69	2454	71	2465	26
2484	3	2492	95	2499	90	393	28

Wõidud, mis 1 kuu jooksul, arwates loosimise päewast, ei ole wäljawõetud, jääwad koguduse heaks.

Türi koguduse juhatus.

Pikne süütas talli ja lõi põllul lehma surnuks

Koigi wallas tuli esimest tugewamat wihma peale ristipäewa.

11. skp. kerkisid taewaweerule mustad pilwed. Maainimesed tundsid rõõmu, et hakkab ometi tulema kosutawat wihma. Kell 3 p. l. siikus koos ägeda äikesega üle Koigi walla maruline tuul, mis maha murdis wanu põliseid puid, ja koos sellega awanesid taewaluugid ning algas äge sadu. Samal ajal wiibis Kareda asunduses põllul asuniku Eduard **Maasiku** naine, kes läks loomi kablutama. Piksenool rakiatas korraga ühele lehmale, keda perenaine tahtis asetada parajasti teisele kohale, ja lõi looma surnuks ning naise wigaseks. Samas asunduses tabas pikne Otto **Pulli** uue karjaköögi katuse otsa, lõi selle pilbasteks ja süütas põlema. Tuld suudeti siiski ära kustutada. Teenija-tüdruku paiskas äike maha, kui wiimane tuli parajasti õuele.

Äge wihmawalang aga kestis tükk aega ja lõi janunewa maapinna paari tolli ulatusel läbi. See oli siin nurgas esimeseks wihmaks ristipäewast saadik

Pruuna raba põles.

Suured rabapõlemised Lehtse-Tapa piirkonnas. Raudteeliin ja külad hädaohus.

Pruuna rabas, Lehtse juures puhkes käesolewa nädala alul tuli. Hädaoht ähwardas õige suureks paisuda. Raba piiril asuwatest asulatest oli eriti hädaohus Pruuna. Tulele kõige lähemal olid siin „Otsa", „Wainu" ja „Esko" talud.

Raba põlemise piirkond oli pikk üle 3 kilomeetri. Pruuna asunduse kohal tungis tuli raudteeliinile mõnesaja meetri kauguseni, kuid saadi siis seisma panna. Raudtee liini ääres olewat kolm raudteewahi elamut olid otseses hädaohus. Neid kaitsesid kaks wedurit, mis ujutasid ümbruskonda weega üle.

Tapa külje all teine tulepiirkond on weel Walgejõe ja Tõrma küla ümbruses. Siin põlesid telefonipostid raudtee ääres küünaldena. Tuli saadi siiski kustutada, ilma et telefoniühendus oleks katkenud.

Lehtse-Ambla maantee lähedal, Soodla jõe ääres süttis männimets. Kuru ja Tapa küla wahel olewas metsas tegi tuli oma häwitustööd suurte puude kallal.

Lehtse asunduse juures põles Sulu raba.

Põlemised wõtsid eriti kardetawa ilme kesknädalal. Seepärast käsutati kõik ümbruskonna elanikud tuld kustutama. Õnneks tuli aga kesknädala õhtupoolikul wihma, mis tule kinni lõi. Neljapäewa hommikune sadu lämmatas aga tuld weel rohkem.

Nagu selgunud, on tuli igal pool lahti pääsenud hooletusest. Pruuna rabas puhkes tuli asunik Leesmanni rabasse tuletegemise tõttu. Mehele koostati protokoll ja kustutamisetööd sünditi tema arwel. Waewalt aga mees suudab neid summe tasuda. Rabas asus rohkesti ka turbaühingute turbaid.

Üheks süüdlaseks on ka talupeeremees Espe. Ta teinud kütist uudismaa saamiseks. Süüdanud tule ja heitnud siis magama. Ärgates olnud tuli jõudmas tema külje alla.

Rabade ja metsade põlemisel hukkus rohkesti ka metslinde ja -loomi.

Ringi ümber Järwamaa.

Spordiwõistlused Pilaweres. Homme, pühap. 16. skp. korraldab Pilawere sp. selts „Järwala" spordiwõistlused. Osawõtuks kutse saadeti Koeru, J.-Jaani, Karinu, Einmanni ja Wäike-Maarja sportlastele, kes ka suuremalt osalt wõistlustest osa wõtawad. Nii tõotawad wõistlused kujuneda õige pinewateks.

Spordielu on Pileweres wõrdlemisi hoogne, tänu agarale juhile H. Mäele. Spordiplatsiks on lahkelt maa kasutada annud kohalik talunik Mittendorf. Päewakorrale on kerkimas ka „Järwala" astumine Järwamaa spordiliitu. Sel korral tuleks kohale ka maakonna spordiinstruktor O. Topmann, mis kohalikele sportlastele wõiks uut hoogu ja edu.

Näitemüük J.-Jaanis. Järwa-Jaani kogudus korraldab homme kirikla aias näitemüügi.

Noorkarja näituse Orgmetsas korraldab homme noorkarja kaswatajate selts. Ka peetakse kohaliku loomakaswatajate ühingu korraldusel lüpsiwõistlust. Esimeseks auhinnaks on hõbelüpsik.

Põletas mättaid ja sai protokolli. Roosna-Tammikus põletas Pärtli talu peremees K. Erdmann oma heinamaal mättaid. Tuli ei leppinud aga ainult mätastega, waid läks mööda maad edasi, põletades naabril hulga heinamaad, ning läks ka juba üsna majade ligi. Politsei koostas E.-le protokolli.

Näitekursused Rawal. Rawa maanaiste selts korraldusel peetud näitekursuste lõpul kanti ette draama „Indrani". Publikut oli wõrdlemisi wähe, põhjuseks wist see, et ümbruses oli palju pidusid. Kursused peeti aga üldsel: halwal ajal. Ka tuli ette intriige. Nii keeldus keegi proua wastsollu sattudes ühe asja pärast kursuse juhataja hariduslidu instruktor H. Wakfiga kaasa mängimast ja tema järel ka weel teist. Tuli läks walda läbi sõita, et tegelast leida.

Istutatud ilupuud kuiwanud. Kewadel täiendas Tapa soomusrongide rügement mõisast Tapa linna wiiwat ligi kilomeetri pikkust puiesteed uute noorte ilupuudega. Kuigi kewadel kõik istutatud ilupuud kaswama hakkasid ja neid suwe jooksul tubliste kastetud, on puud lõpuks siiski tugewa põua tõttu ära kuiwanud.

Segadusi Lehtmetsa asukohaga. Kuna Lehtmetsa küla Albu walla alla üle läinud, on ametiasutustes nüüd rohkesti segadusi küla õige asukoha kindlaksmääramisega. Kuna juba asutustest ühed asukohana märgiwad Ambla, teised aga Albu walla, siis palju suuremaid segadusi tuleb ette kodanikkude kirjawahetuses. Osa kodanikke on Lehtmetsa isegi Lehtse walla alla „paigutanud". Üleminek sünnib aga 1. aprillist 1934. a.

Põllupidajad teenisid kiwipurustamisel raha. Umbes kuu aega töötas Jootma teeristil kiwipurustaja, mis rohkesti tööd andis kiwitõhtujatele kui ka purustatud kiwe laialiwedajatele põllupidajatele. Kuna suurem osa purustatud kiwe juba kewadel kohale weetud oli, jällegi põllupidajate poolt, siis osa kiwe weeti kohale ka weel purustamise puhul. Nii purustamise jaoks kiwide kohaleweoga kui ka purustatud kiwide laialiweoga on hulk põllupidajaid warakewadest kuni senini raha teeninud. Nüüd mil teeristil töö lõppemise järele kiwipurustaja üle wiidud Jootma küla põldude otsa, läheks waja weelgi hobusemehi, kuid alganud heinatöö tõttu ei ole põllupidajail enam aega kõrwalistest töödest osa wõtta. Kolmas kokku weetud ja purustamist wajaw kiwidekogu on Jootma asunduse juures.

Tuli suurenes Linnapea rabas. Tuuliste ilmadega wõttis tuli Linnapea rabas ägedama ilme. Kardeti korra, et wõib Amblale hädaohtlikuks muutuda. Tulde jäi ka loomi ja linde. Möödunud nädalal nähti, kui jänes sisse ära põles, inimestest ja tulest erutatud jooksis ta tule äärde ning tuli haaras ta ringi. Leidub ka põlenud tedrede ja teiste lindude jäänuseid, kelledel pesad seal on, need palju ära ei tule.

Jõgisoo ja Raka rabad põlesid. Raka ja Jõgisoo rabade kohal nähti hiigla suitsupilwi. Raba oli Raka poolsest otsast põlema süttinud ning tuli lewis kerges samblas kaunis ruttu laiali. Kardeti, et tuli wõib jaatuslikuks saada Jõgisoo üksikutele taludele. Politsei poolt tehti korraldus kustutamiseks; käsutati wälja Raka, Jõgisoo ja Prümli külade mehed, kaasa wõttes labidaid ja kirweid. Kustutustöödel wiibis umbes 80 meest ning peale 7—8-tunnist tööd saadi tulele piir panna. Kustutamisel kaewati kraawe ette ning süüdati wastu põlema. Ära põles umbes 12 hektaari raba, suurem osa oli männimetsaga kaetud. Sellest maast kuulus Raka asunikele umbes 5 ha ning Jõgisoo talunikele umbes 7 ha. Pahameelt kustutajate hulgas tekitas üks Raka noormees F., kes tarwitas lubamatuid ütelusi kaugemalt appitulnute aadressil, nimetades neid laisklejateks jne. Wõõrastawana tundus ka, et Jõgisoo küla ühe talu inimesed rahulikult heinatööga tule ligidale tegid, kui wõõrad samal ajal tuld kustutasid.

Paide teateid.

Paide elekter — igawene nuhtlus.

Elektrijaam on tüütuseni kodanikud ärapahandanud. Wiimasel ajal ei ole enam ainsamatki õhtut, kus ei proowita inimeste kannatuse natukest. Kogu õhtu teeb „elekter" sarnaseid hüppeid, et kaota silmanägemine. Kord kiirgab walgus päikesest heledamalt, siis hakkab korraga „sulama" järkude kaupa, kuni wiimaks kustub lõpulikult. Inimesed ruttawad juba süütama küünlaid, kuid ootamatult sigineb Prääma tuli järgnewal silmapilgul jälle tagasi. On tulnud ette juhuseid, kus kino on sellepärast lakanud töötamast ja inimestele on tulnud maksta pileti raha tagasi.

Linnawalitsus peaks ometi kord wõtma ka seda asja tõsiselt ja looma siin korra majja. Et saa lõpuks walgustusega kodanikke ka nii ärritada ja narritada.

Tuletõrje weekorraldajate jaoskonna 10 a. juubel.

Täna õhtul kell 8 on tuletõrje [illegible] ju weekorraldajate jaoskonna 10. aastapäewa puhul jaoskonna liikmetele korraldatud kodnike klubi ruumes omawaheline kooswiibimine. Weekorraldajate jaoskond on Paide tuletõrjes korrastatumaid üksusi ja rahaliselt tugewal järjel. Jaoskonna ülemaks on tuletõrje wanemaid weteraane R. Feldt.

Paide wab. tuletõrje ühing 54 a. wana.

Aastapäewa pühitsetakse 30. skp. Sel puhul peetakse kell 2 p. turuplatsil paraadt, millest wõtab osa ka päästjate jaoskond esmakordselt oma uue lipuga. Paraadil kinnitatakse osale tuletõrjujatele rinda hoolsus- ja aastateenistusmärke. Siit liigutakse rongikäiguga Mündi metsa, kus on rahwapidu einelaua, tantsu ja muusikaga.

Sõitis woolikust üle.

Neljapäewa õhtul töötasid Turuplatsil tuletõrje mõlemad mootorpritsi jaoskonnad ja tühjendasid maa sees olewat suurt rauast tagawara weereserwuaari möödunud aastal sinna sissepumbatud weest.

Weepaak täideti uue ja puhta weega, mida mootorid pumpasid jõest rekordilise ajaga. Nii täideti weepaagi maht 14.000 liitrit 45 minutiga, kuna möödunud aastal kulus selleks 1½ tundi. See näitab, et mootorpritsi jaoskonnad on ajakõrgusel ja masinad eeskujulikus korras.

Töötamise ajal sõitis ootamatult Wee uulitsal maas olewast woolikust, mis wiis jõkke, üle ühe Paide töösturi mootorratas ühes külgkorwiga. Seal istus peal 3 inimest. Ülesõites sai woolik mõni meeter rikutud. Nüüd on tuletõrje pööranud nimetatud mootorratta omaniku wastu kahjutasu nõudega 70 kr. ulatuses.

Uue oreli ülesseadmine wiibib.

Teatawasti pidid wennad Kriisad Wõrumaalt ilmuma Paide juba möödunud esmaspäewal, et alata uue oreli ülesseadmisega. Seni pole aga meistrid weel siia ilmunud, ega teatanud oma wiibimise põhjustest.

Teaatri sügishooajal tuleb „Nahkhiir".

Praegu tõlgib saksa keelest J. Zeiger R. Straussi wiiširikast operetti „Nahkhiirt", mida sügishooaja awatükina septembris tahab tuua „Woog" rahwamajas lawale.

* Jalgpallimeeskonna loid osawõtt

nendele korraldatud treeningust on silma torganud ka kõrwalistele isikutele. Teatawasti peatub Järwamaal jalgpalli liidu poolt juba 3. nädalat treenerina Eesti rahwusmeeskonna paremaid mängijaid E. **Karm** ja õpetab Türi ning Paide nahkkuuli weeretajaid. Kuigi Türi mängijad suhtuwad asjale innukamalt, ei näe Paide poisid hädatarwilikust õppusest pidawat suuremat lugu. Siin ei ole süüdi „Järwapoegade" juhatus, kes kõik teha katsub meeskonna wäljaõppeks ja üle 90 kr. rahagi selleks juba annud wälja, waid lohakat osawõttu harjutustest tuleb panna meeskonna äärmise loiduse arwele, kuigi osa mängijatest on seotud igapäewase teenistusega ja nende puudumine wabandataw, on teada osa tegelasi, kes wiskawad õppustele kergelt käega, ega tule wälja. Nendele ei olla treenerit tarwis: olla isegi wanad ja wilunud mängijad. Ärgu siis Paide jalgpalli meeskond imestagu, et ta saab togida isegi igal küla wõistlusel, nagu see juhtus hiljuti Amblas.

Turbarabas said wigastada

tööl Ed. Mardo Paidest ja Joh. Seder Wääkalt.

Leidis wihmamantli.

W. Adoff, kes elab Mäo wallas, leidis Paide lähedalt teelt wihmamantli. Selle oli ära kaotanud spordiinstruktor O. Topman.

Kiriklikke teateid.

Paide kirik. Täna kell 6 õht. wälismisjoni tund. Laululehed. Jutlustab praost H. Põld. Homme, 16. skp. kell 11 homm. Reopalus — surnuaia püha. Laululehed. Pasunakoor. Op. S. Perli. Wihmase ilma korral peetakse surnuaia püha 23. skp., kuna sellel puhul on jumalateenistus homme kirikus, laulraamatutega.

Anna kirik. Homme, 16. skp. kell 11 homm. wälismisjoni tund. Laululehed. Jutlustab praost H. Põld.

Türi kirik. Homme, 16. skp. kell 11 homm. köstri püha. 23. skp. harilik jumalateenistus ilma armulauata. Op. P. Rõmmik.

Politseikroonika.

Norra as. elutj. Joh. Paitsil warastati Koerus pummeldamisel rahakott 21 kr. rahaga. Warguse pani toime üks P.-i joomakaaslane.

Tammiku aj. elutsew K. Jalakas tulles Waolt weskilt, kaotas koormasse pandud kuue ühes dokumentide ja rahaga. Kahju 16 kr.

Koigi wallas elutsew Linda Lemwald ja Wäinjärwe Metsanurgas elutj. Ellinor Riwistik registreerisid oma laste sünde hiljem. Koostati protokoll.

Tuli wihma.

Käesolewal nädalal on tulnud üle Järwamaa wihma. Eriti tugewalt sadas neljapäewa warahommikul. Wihm suudab weel mõndagi põua häwitustööst parandada.

---

25. juulil 1933 a. kell 2 päeval müüakse Väinjärve vallamajas, Koerus

[illegible]innisel enampakkumisel

alljärgnevad Väinjärve vallaomavalitsuse päralt olevad varandused:

1) End. Kalitsa „Kooli Nr. 24" talukoht ühes hoonetega, väljaarvatud uus koolimaja ühes 0,5 hekt. suuruse maaalaga. Pakkumise alghind 3500 krooni. Enne pakkumise algust tuleb sisse maksta tagatiseks 350 krooni. Koha üldsuurus on 25 tiinu.

2) End. Rõhu „Sopi Nr. 10" koolikoht ühes hoonetega, mille üldsuurus 16,96 tiinu. Pakkumise alghind 800 krooni. Tagatiseks enne pakkumise algust tuleb sissemaksta 80 krooni.

Ostjal tuleb peale pakkumist kohe pakutud hind ära tasuda.

Väinjärve vallavalitsus.

Teadaanne.

Türi Ev. Lut. usu koguduse juhatus korraldas 2. juulil s. a. Türi Ev. Lut. usu koguduse vana surnuaia keskmises osas järelvaatust ja leidis seal järgmised matmise platsid ja hauad — mis Türi kog. juhatuse korraldusel nüüd uuesti järjekorras nummerdatud said—korratus seisukorras ja mahajäetud olekus, missugused R. T. 1926. a. nr. 67 §§ 29 ja 30 põhjal tasandamisele ja uuesti väljaandmisele kuuluvad, hoiatusega, kui ühe aasta jooksul arvates käesoleva kuulutuse avaldamise päevast, platside omandamine tõestatud, ja hauad korda seatud ei ole: —

I osa, nr. 88.

II osa nr. nr. 3, 16, 39, 36, 28, 25, 50, 51, 54, 58, 67, 69, 73, 74, 83, 84, 85, 104, 110, 117, 121, 157, 163, 196. Haua viisi müüakse alljärgnevatelt platsidelt, nr. nr. 4, 20, 21, 59, 66, 71, 72, 103, 106, 124, 129, 133, 134, 150, 152, 166, 188, 189.

III osa, nr. nr. 3, 7, 12, 96, 125, 129, 137, 170, 193. Haua viisi müüakse alljärgnevatelt platsidelt nr. nr. 1, 8, 25, 35, 46, 47, 54, 94, 98, 148, 167, 140, 141, 146.

Türi koguduse, juhatus.

„Järva Teataja"
on kõige loetawam ajaleht Järwamaal.

Väinjärve vallavalitsus, Järvamaal

vajab:

1) Udeva algkoolile juhatajat--õpetajat ja 2) Vao algkoolile juhatajat--õpetajat ning üht õppejõudu. Valimine vallavolikogu koosolekul, Väinjärve vallamajas 31. juulil s. a. kell 12 päeval. Õppejõudude teenistuse sead. § 37 ja 38 vastavad soovaldused esitada vallavalitsusele 29. juuliks s. a. aadressil Koeru. Kirjaliku vastuse soovijatel lisada juure 50 s. eest tempelmarke. Isiklik ilmumine soovitav.

Väinjärve vallavalitsus.

Maja müüa
ühes krundiga Türil, Suur Pärnu tän. 11., vastu koolimaja.

„Järva Teataja"
on Järvamaal
kõige loetavam
ajaleht.

Pikeveres
„Järva Teataja" müügil pr. Olga Pojarkova kaupl.

Järva maakondlik põllumajanduse näitus

Paides, Rahvamaja platsil

16., 17. ja 18. septembr. 1933. a.

Näituse osakonnad:

1. Maaparandus.
2. Seemne- ja sordivilja kasvatus.
3. Põldtaime kasvat[illegible].
4. Heinakasvatus.
5. Aiavilja- ja arstirohtude kasvatus.
6. Taimekaitse.
7. Veised.
8. Sead.
9. Lambad.
10. Sulgloomad.
11. Mesindus.
12. Kalaasjandus.
13. Masinad põllumajapidamises.
14. Põllumajanduse saaduste ümbertöötamine ja väljaveo kaubad.
15. Metsandus ja turbatööstus.
16. Põllumajanduslikud hooned, ehitused ja sisseseaded.
17. Käsitöö.
18. Põllumajanduslikud üksused.
19. Põllumajanduslik raamatupidam.
20. Ühistegevus ja ühiskondlik agronoomia.
21. Põllumajapidamise tegelikkude tööde võistlused:
    a) kraavikaevamine, b) kündmine hobuste ja traktoriga, c) ketramine, d) lammaste niitmine.
22. Põllumajanduslik uurimistöö (katseasjandus) ja kirjandus.
23. Statistika.
24. Loomatervishoid.
25. Üldosakond.

Ülesandmise tähtajad: 1., 2., 3., 4., 5., 19. ja 23. osakonnas — **1. augustiks** ja kõigis teistes osakondades — **25. augustiks.**

Ülesandmisi võtavad vastu ja lähemaid teateid näituse kohta annavad: **Näituse büroo Paides,** Tallinna tn. 1, telef. nr. 105, **Türil** maatulundus konsulent K. Kroos Türi ühispiimatalituses, **Järva-Jaanis** — R. Männik ja maatulundus konsulendid Paides, **Koerus ja Amblas.**

Müüa hea kõlaga
klaver
Fa Becker.
Teateid saab H. Kulli kaupl. Pa ides.

Teenistuse 40-100 kr. kuus
leiavad mõlemast soost isikud oma kodus. Töö ärialaline, lihtne ja väga huvitav. Kohane kõrvalteenistusena, kuna töötada võib ka kirjalikult. Elukoht pole tähtis, sest töö on läbiviidav igalpool. Ligemaid maksuta teateid saadab äri oma kulul kuni 24. juulini k. a. Aadr. Kanepi, postkast 22.

Paide nööritehas
vahetab ja valmistab köie- ja ohjanööri linadest ja linade vastu **Ostab kõva kiuga**
puhastatud ja murtud (masindatud) linu.
Soovitab kõiksugu [illegible]majanduse nööre ja koetud masinarihmu. P[illegible]stele pesu- ja põrandariide nööre. **Saadava[illegible] ehituste jaoks takku ja linu.**

Välja lõigata.
Risti-Paide
omnibuse ühendus.
Igal teisipäeval ja reedel.
Väljasõit **Ristilt** kell 7.50 hommikul.
Väljasõit **Paidest** kell 15 (3 p. l.) Liinipidaja.
Välja lõigata.

Koigi vabatahtlik tuletõrje ühing

annab välja 23. juulil s. a. kell 12 kohalikus alg- ja täienduskooli ruumes

vähempakkumise korras

umbes 100 ruutsülla laastukatuse löömise töö, mille juures ühingu juhat. jätab omale õiguse tööd välja anda ka mittevähempakkujale ehk hoopis välja andmata jätta.

Juhatus.

Peetri N. M. K. Ü. loterii

võitude nimekiri

loositud 9. juulil 1933. aastal.

Pileti nr.	Võidu nr.	Pileti nr.	Võidu nr.
82.	3.	742.	1
91.	2.	365.	10
144.	7.	414.	9
258.	11.	461.	14
360.	6.	645.	18
982.	5.	866.	15
207.	8.	4.	16
784.	17.	299.	19
368.	4.	361.	20
687.	12.	156.	18

Võitudelt tuleb võitjail tasuda seaduslik protsent riigi kasuks. Võitusid saab kätte ühingu sekretärilt J. Seli'lt Peetris ühe kuu jooksul.

Loteriitoimkond.

„Järva Teatajas"
on kõige kasulikum kuulutada.

A.-S. „Ühiselu" trükk, Tallinnas.